

DIAK

Tia Rytönen

Marjo Sirniö

Sosionomi (AMK)

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyö, 2025

Päiväkoti kutsuu!

Opas varhaiskasvatuksen aloittavalle perheelle

TIIVISTELMÄ

Tia Rytönen & Marjo Sirniö

Päiväkoti kutsuu! Opas varhaiskasvatuksen aloittavalle perheelle

45 sivua, 4 liitettä

Kevät 2025

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK)

Tämän kehittämispainotteisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa opas varhaiskasvatuksen aloittaville perheille Posion päiväkotiin. Tavoitteena oli keventää varhaiskasvatuksen henkilökunnan työtaakkaa luomalla opas, josta perheet voivat löytää oleellimmän tiedon varhaiskasvatuksesta. Posion varhaiskasvatusyksiköllä, jolle opas tehtiin, ei ollut vielä opasta.

Opas kokoaa yhteen tärkeimmät tiedot, joita huoltajat ja perheet tarvitsevat varhaiskasvatuksen alkaessa, sekä toimii samalla tukena lapsen ja perheen siirtymävaiheessa. Oppaan suunnittelu ja toteutus perustui yhteiskehittämiseen ja sen sisältö muotoutui yhteistyössä päiväkodin henkilöstön kanssa. Palautetta kerättiin muun muassa yhteiskehittämispalavereissa sekä arviointityökalun avulla. Opas sisältää ajankohtaisia tietoja varhaiskasvatuksen käytännöistä, vuorohoidosta ja hoitoaikojen ilmoittamisesta, ja se toteutettiin sekä digitaalisena että paperiversiona. Lasten piirustukset rikastuttavat oppaan visuaalista ilmettä.

Opinnäytetyöprosessi eteni lineaarisen mallin mukaan, alkaen aiheen valinnasta ja suunnitelman laatimisesta, jatkuen tiedonkeruuseen ja tuotoksen kehittämiseen. Valmiin oppaan arvioinnissa käytimme Innokylän arviointimittaria, josta muokkasimme omiin tarpeisiimme sopivan. Tiedonkeruumenetelmänä käytimme yhteiskehittämispalavereita, mikä mahdollisti henkilökunnan osallistamisen oppaan suunnitteluun ja muokkaukseen.

Opinnäytetyö vahvisti ammatillista kasvua ja tarjosi mahdollisuuden soveltaa teoreettista tietoa käytännön kehittämistyöhön. Työ osoittaa, miten laadukkaasti suunniteltu opas voi tukea lapsen varhaiskasvatuspolun sujuvaa alkua ja edistää kasvatusyhteistyötä perheiden ja henkilökunnan välillä. Jatkokehittämisen näkökulmasta mieleemme nousi vastaavan oppaan tekeminen varhaiskasvatuksessa aloittaville lapsille, joka voisi osaltaan edistää lasten sopeutumista varhaiskasvatuksen toimintastrukturiin kuvien avulla.

Asiasanat: varhaiskasvatus, opas varhaiskasvatukseen, perhe

ABSTRACT

Tia Rytönen & Marjo Sirniö

Daycare is Calling! A Guide for Families Starting Early Childhood Education

45 pages and 4 appendices

Spring 2025

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor of Social Services

The purpose of this thesis was to produce a guide containing the most essential information for families whose children are starting early childhood education in Posio daycare center and thus also to ease the workload of early childhood education staff. The unit in Posio did not previously have such a guide.

The guide covers key information the guardians and families need and supports both the child and the family during the transition phase. The planning and implementation of the guide were based on co-development, and the content was shaped in collaboration with daycare staff. Feedback was collected with the help of an evaluation tool. The guide includes up-to-date information about the early childhood education practices, shift-based care, and how to report care hours. It was produced in both digital and printed formats. Children's drawings enriching the visual appearance.

Thesis followed a linear process, with topic selection and project planning, and proceeding through data collection to product development. The final guide was evaluated using an adapted version of Innokylä's assessment tool. Meetings were enabling staff participation in the planning and refinement of the guide.

The thesis process supported professional growth and enabled to apply theoretical knowledge to practical development work. It demonstrates how a well-designed guide can facilitate a smooth start to a child's early childhood education and promote educational collaboration between families and staff. As further development, a similar guide could be created specifically for children starting early childhood education, using images to support their adaptation to the structure and routines of early education.

Keywords: Early childhood education, a guide to early childhood education, family

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 VARHAISKASVATUS SUOMESSA	5
2.1 Varhaiskasvatus käsitteenä	5
2.2 Varhaiskasvatussuunnitelma	6
2.3 Varhaiskasvatuksen merkitys.....	7
3 VARHAISKASVATUKSEN KÄYTÄNNÖT	9
3.1 Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä.....	9
3.2 Pedagogisesti painottuneen varhaiskasvatuksen kokonaisuus.....	10
3.3 Vuorohoito päiväkodissa	12
4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET.....	15
5 OPPAAN KEHITTÄMISEN PROSESSIN KUVAUS	16
5.1 Tausta, työelämäkumppani ja perustelut aiheen valinnalle	16
5.2 Oppaan suunnittelu	17
5.3 Oppaan toteutus	21
5.4 Oppaan arviointi.....	22
6 POHDINTA	24
6.1 Pohdinta kehittämisen prosessista.....	24
6.2 Eettisyys ja luotettavuus.....	25
6.3 Pohdinta ammatillisesta kasvusta	27
6.4 Johtopäätökset ja kehittämisideat	28
LÄHTEET	32
LIITE 1. Suostumuslomake huoltajalle.....	38
LIITE 2. Arviointimittari.....	39
LIITE 3 Saatekirje	42
LIITE 4 Opas.....	43

1 JOHDANTO

Merkittävin hetki varhaiskasvatuksen tiellä on se, kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksessa. Näin on siksi, koska lapsen siirtyminen kotihoidosta varhaiskasvatukseen tuo muutoksia koko perheen elämään. Sen vuoksi tuosta siirtymävaiheesta on pyrittävä tekemään mahdollisimman luonteva sekä selkeä kaikille sen osapuolille. (Vanhempainliitto, 2021, s. 3.) Tutkimukset ovat tuoneet esille miten olennaisen tärkeää siirtymävaiheen aikana muodostuva kasvatusyhteistyö huoltajien ja kasvattajien välillä on, kun lasta autetaan sopeutumaan uudenlaiseen kasvatusympäristöön. (Ylikoski, 2021, s. 7, 11.)

Lapsen elinympäristö monipuolistuu hänen aloittaessa varhaiskasvatuksessa, kun oman kodin arvojen, perinteiden, toimintamallien ja katsomusten rinnalle tulevat varhaiskasvatuksessa moninaisemmat ajattelu ja toimintamallit. Varhaiskasvatuksen keskeisenä tehtävänä on siksi vahvistaa lasten valmiuksia ymmärtää lähiyhteisönsä moninaisuutta ja harjoitella sen keskellä toimimista. Tätä tehtävää lähestytään varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa eettisen pohdinnan, katsomusten, läheisyhteisön historian, nykyhetken ja tulevaisuuden sekä median näkökulmilta. (Opetushallitus, 2022, s. 46.)

Tässä kehittämispainotteisessa opinnäytetyössä on tarkoituksena tuottaa opas varhaiskasvatuksen aloittaville perheille Posion päiväkotiin. Opinnäytetyön tavoitteena on keventää varhaiskasvatuksen henkilökunnan työtaakkaa luomalla opas, josta perheet voivat löytää oleellisimman tiedon varhaiskasvatukseen liittyen. Posion varhaiskasvatusyksiköllä, jolle oppaan teemme ei ole vielä opasta varhaiskasvatuksen aloittaville perheille. Koska toinen meistä työskentelee kyseisessä varhaiskasvatusyksikössä, saamme sitä kautta hyviä ja ajankohtaisia ideoita ja vinkkejä siitä mitä asioita oppaaseen olisi tärkeä sisällyttää.

2 VARHAISKASVATUS SUOMESSA

2.1 Varhaiskasvatus käsitteenä

Varhaiskasvatus on keskeinen osa suomalaista koulutusjärjestelmää, ja sen merkitys lapsen kehityksen ja oppimisen tukemisessa on huomattava. Suomessa varhaiskasvatusta ohjaa varhaiskasvatustalaki (L540/2018), joka määrittelee varhaiskasvatuksen tavoitteet ja peruseriaatteen. Varhaiskasvatustalain mukaisesti varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen hyvinvointia, tasapainoista kehitystä ja oppimista sekä tukea lapsen yksilöllisiä vahvuuksia ja tarpeita. (L540/2018, 3. §.) Lapsilla on oikeus saada pedagogisesti laadukasta varhaiskasvatusta, jonka suunnittelu ja toteutus pohjautuvat ammatillisesti laadittuun varhaiskasvatustalain suunnitelmaan. Varhaiskasvatustalain mukaan lapsen etu on varhaiskasvatustalain ensisijainen periaate, ja sen toteutumisessa tulee huomioida lapsen yksilölliset tarpeet ja kehitysvaihe. Lain tarkoituksena on myös vahvistaa lasten ja perheiden hyvinvointia sekä lisätä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koulutusjärjestelmässä. Varhaiskasvatus kattaa eri-ikäisille lapsille tarjottavat palvelut, jotka ovat pedagogisesti suunniteltuja ja jotka tukevat lasten sosiaalista, emotionaalista ja kognitiivista kehitystä. (L540/2018, 2. §; Opetushallitus, 2025-b.)

Varhaiskasvatus terminä tarkoittaaakin yhteiskunnan tai muiden toimijoiden järjestämää lasten ohjausta ja opetusta, joka tukee perheiden kasvatustalain ja erottuu kotikasvatustalain. Uudessa varhaiskasvatustalain halutaankin, että varhaiskasvatus toteuttaa leikkii, taiteisiin, liikkumiseen ja kulttuuriperintöön perustuvaa pedagogista toimintaa ja mahdollistaa lapsille myönteisiä oppimiskokemuksia. Varhaiskasvatustalain myötä halutaan tukea lapsen elinikäisen oppimisen edellytyksiä, ja edistää lapsen vuorovaikutustalain ja ihmisuhteita. Lapsia tulisikin ohjata eettisesti vastuulliseen ja tasa-arvoiseen toimintaan. (Helenius & Lummelahti, 2018, luku 1. Esipuhe – varhaiskasvatus uudistuu; Opetushallitus, 2022, s. 24. Salmi, ym; 2022, s. 248.)

Opetushallitus on antanut valtakunnallisen määräyksen, jonka mukaan varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan. Vuonna 2022 voimaan tullut Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet perustuu varhaiskasvatukseen ja varmistaa että varhaiskasvatus edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia ja oppimista. Varhaiskasvatussuunnitelma koostuu kolmesta eri kokonaisuudesta, valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, paikallisista- sekä lapsen henkilökohtaisista varhaiskasvatussuunnitelmista. (L540/2018; Opetushallitus, 2022, s.9.)

2.2 Varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatussuunnitelma määrittää varhaiskasvatuksen tavoitteet, sisällöt ja toimintatavat, joiden avulla tuetaan lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Yhdessä opetussuunnitelma ja pedagogiikka vaikuttavat suoraan varhaiskasvatuksen vuorovaikutuksen laatuun ja lasten kokemuksiin. (OECD 2021.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tarkoituksena on tukea varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista sekä kehittämistä. Pyrkimyksenä on varmistaa laadukas ja yhdenvertainen varhaiskasvatus koko maassa. Varhaiskasvatus koostuu kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamasta pedagogisesti painottuneesta kokonaisuudesta. Varhaiskasvatuksen järjestäjillä on velvollisuus noudattaa suunnitelmassa tehtyjä määräyksiä, jotta jokaisen lapsen etu ja tarpeet tulevat huomioiduksi varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa. (Opetushallitus, 2022, s.10; L540/2018 21. §.)

Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan, kun lapsi aloittaa päiväkodissa. Suunnitelmaa tarkistetaan säännöllisesti, mutta vähintään kerran vuodessa. Lapsen henkilökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan osallistuu lapsen kasvatuksesta, opetuksesta sekä hoidosta vastaavat henkilöt yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa. Päiväkodeissa varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta ja päivittämisestä vastaa varhaiskasvatuksen opettaja. (Karjalainen ym., 2020, s. 47–49; Loukkola, 2024, s. 135; Opetushallitus, 2022, s.10.)

Kun lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tehdään, olisi tärkeä tuntea lapsen vahvuudet, kiinnostuksen kohteet sekä muut yksilölliset tarpeet. Varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa tulee ottaa huomioon myös lapsen kulttuurinen, kielellinen ja katsomuksellinen tausta. Suunnitelmaa tehdessä huomioidaan myös huoltajan tai mahdollisten muiden asiantuntijoiden näkemykset lapsen kehityksestä, hyvinvoinnista ja tuen tarpeista. Tärkeää on myös selvittää lapsen omat toiveet sekä mielipide prosessissa. (Opetushallitus, 2022, s.12. L540/2018 23. §)

2.3 Varhaiskasvatuksen merkitys

Kansainvälisissä tutkimuksissa ja keskustelussa varhaiskasvatuksen merkittävyyttä lapsen kehitykselle ja tulevalle oppimiselle on nostettu enenemässä määrin esille viime vuosina. Varhaiskasvatus näyttää olevan erityisen tärkeää varsinkin epäedullisessa sosioekonomisessa asemassa oleville lapsille. OECD:n mukaan varhaiskasvatukseen osallistumisen on havaittu vaikuttavan lasten kehitykseen positiivisella tavalla. OECD on lyhenne sanoista Organisation for Economic Co-operation and Development, eli Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, jonka tavoitteisiin kuuluu muun muassa jäsenmaiden talouksien kehittäminen, yleisen hyvinvoinnin lisääminen ja kehittyvien maitten auttaminen niiden taloudellisissa tavoitteissa. (Eduskunta, 2023). Jo vuosi varhaiskasvatuksessa on edistänyt lasten keskimääräisesti parempaa suoriutumista koetehtävistä, niihin verrattuna, jotka eivät ole saaneet ollenkaan varhaiskasvatusta. Vertailussa on otettu huomioon lasten huoltajien sosioekonomisen aseman vaikutukset lasten suoriutumisen kannalta. (Tuononen, 2021; Unicef, 2019; Luiro, 2024, s. 4.)

OECD:n mukaan naisten voi olla myös vaikeampaa osallistua työmarkkinoille, jos varhaiskasvatuspalvelut ovat puutteellisia. Tällöin monet voivat jättää hankimatta lapsia oman työllistymisen ja toimeentulonsa turvaamiseksi. OECD tuo kuitenkin esille, ettei pelkästään varhaiskasvatuksen lisääminen riitä yksin tarjoamaan perheille niiden tarvitsemaa tukea. Oleellisinta olisi panostaa varhaiskasvatuksen

laadun parantamiseen, jotta toivotut positiiviset vaikutukset voitaisiin tavoittaa niin yksilö, kuin yhteiskunnan tasolla. (Tuononen, 2021; Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, 2019, s. 13.) Varhaiskasvatus mahdollistaa koulutuspoliittisen selonteon mukaan ensi askeleen tasa-arvoisen koulutuksen ja oppimisen toteuttamiselle, muun muassa siksi, että oppimisvaikeudet ja syrjäytymiskehitys voivat näkyä jo varhaiskasvatusiässä. (Valtioneuvosto, 2021, s. 17, 18; Opetushallitus, 2016, s. 13; Luiro, 2024, s. 4.)

Suomessa varhaiskasvatukseen osallistuvien määrä alle 3-vuotiasta on kansainvälisessä vertailussa relatiivisesti yleisempää kuin 3–5-vuotiailla. 3–5-vuotiaiden kohdalla Suomessa varhaiskasvatukseen osallistuvien määrä jää alle OECD- mediaanin, mutta alle 3-vuotiailla osallistumistaso on hiukan OECD-keskitason yläpuolella. Varhaiskasvatukseen osallistumismäärät ovat viimeisten vuosien aikana nousseet keskimääräisesti, niin OECD-maissa, kuin Suomessakin. Esimerkiksi vuonna 2010 OECD-maissa varhaiskasvatukseen osallistui alle 3-vuotiasta lapsista keskimääräisesti 20 prosenttia ja vuonna 2018 saman ikäisten osallistumisaste oli noussut 26 prosenttiin. Suomen osalta alle 3-vuotiaiden osallistumisprosentti nousi saman aikaikkunan sisällä 27 prosentista 33 prosenttiin. Suomessa 3–5-vuotiaiden osallistuminen varhaiskasvatukseen nousi vuoden 2010 73 prosentista 82 prosenttiin vuoteen 2018 mennessä. Suomessa varhaiskasvatukseen osallistuvien määrät ovat nousseet 2010-luvun aikana. Tästä huolimatta Suomi ei ole vielä saavuttanut EU:n asettamia tavoitteita varhaiskasvatukseen osallistuvien määrässä, joka on 96 prosenttia 3-vuotiaista oppivelvollisuuden alkamiseen. (Tuononen, 2021.)

Varhaiskasvatuksen työntekijät voivat edistää yhteenkuuluvuuden tunnetta luomalla emotionaalisesti turvallisen sekä osallistavan ympäristön. Varhaiskasvatuksessa rutiinien, selkeiden rajojen sekä välittävä ympäristö auttaa lapsia tuntemaan olonsa turvalliseksi ja itsevarmaksi. Myös vahvojen ja myönteisten suhteiden luominen lasten ja varhaiskasvatusten aikuisten välillä on keskeistä. Kun aikuiset huomioivat lasten yksilölliset tarpeet ja pitävät yllä avointa ja välittävää vuorovaikutusta sekä lasten että heidän perheidensä kanssa, he vahvistavat luottamusta ja yhteyden tunnetta, mikä tukee lasten yhteenkuuluvuuden tunnetta. (Allen, ym., 2025.)

3 VARHAISKASVATUKSEN KÄYTÄNNÖT

3.1 Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä

Varhaiskasvatuksen keskeisiin käytäntöihin kuuluu erottamattomasti leikin monipuolinen mahdollistaminen varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa, koska leikillä on havaittu olevan myönteinen vaikutus lapsien hyvinvointiin, kehitykseen sekä oppimiseen. (Opetushallitus, 2022, s. 24; Ranta, 2022, s. 144.) Leikkiä on se punainen lanka, joka ohjaa pedagogista toimintaa ja sen suunnittelua. Se on koko varhaiskasvatusperusteet läpäisevä keskeinen käsite. (Tarkka, i.a.) Lapset eivät kuitenkaan itse ajattele leikkiä oppimisen työkaluna, vaikka he oppivatkin sen kautta uusia asioita. Leikki on lapsille tapa elää, olla ja havainnoida ympäristöään. (Parikka-Nihti, 2022, s. 133; Kotimaisten kielten keskus, 2025.) Leikkiin lapsia voi yllyttää jokin eteen tullut uusi kokemus, joka synnyttää heissä tunteita, kiinnostusta sekä tiedonhalun. (Opetushallitus, 2022, s. 42; Kataja, 2022, s. 25.) Tällä tavoin leikki avaa lapsen mielen uusien taitojen ja käytösmallien oppimiselle, mikä on oleellista opetus- ja kasvatustyössä, jossa pyritään edistämään lasten oppimista juuri heille ominaisilla tavoilla lapsilähtöisesti. Lasten oppimista leikin kautta tukee myös sen tuottama mielihyvä ja ilo, mitkä ovat hyvin merkityksellisiä lasten omasta näkökulmasta. (Opetushallitus, 2022, s. 43; Tarkka, i.a.; Ranta, 2022, s. 144.) Leikkiin yhdistyvät myös oppimisen keskeiset osatekijät, kuten innostuneisuus, omien taitojensa haastaminen ja oman mukavuusalueensa ulkopuolelle meneminen sekä minäpystyvyyden lujittuminen. (Keskinen, 2022, s. 120.)

Leikkiessään lapset luovat lisäksi ymmärrystä itsestään ja toisista ihmisistä. Leikin välityksellä matkivat, rakentavat uutta ja muokkaavat havaitsemaansa. Leikki on näin lapsille turvallinen tapa testaila erilaisia ideoita ja rooleja mielikuvituksen avulla sekä tarkastella itselle epämiellyttäviä tunteita ja kokemuksia. (Opetushallitus, 2022, 43; Tarkka, i.a.) Tunteiden tunnistamiseen ja käsittelemiseen lapsi kuitenkin tarvitsee vielä aikuisen tukea ja apua, jotta kasvattajien on tärkeä havainnoida kyllin läheltä lasten leikkejä ja yhtyä niihin, jos

esimerkiksi leikin teema sitä edellyttää. (Ahonen, 2022a, s. 67; Steniusa ym., 2021, s. 239–263.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti ammattikasvattajien on oleellista tukea lasten leikkitaitojen kehittymistä sekä luoda leikin turvalliset edellytykset emotionaalisen läsnäolon kautta, olemalla leikkijöiden läheisyydessä tai leikissä mukana. (Tarkka, i.a; Steniusa ym., 2021, s. 239–263.) On tärkeää välttää toimintakulttuuria, jossa kasvattajat jäisivät vain juttelemaan keskenään, sen sijaan, että olisivat aktiivisina toimijoina seuraamassa ja tukemassa lasten leikkejä. Tämä voisi vaarantaa lasten turvallisuuden lisäksi merkityksellisten havaintojen tekemisen ja niistä saatavan arvokkaan tiedon ja ymmärryksen saamisen. (Purtanen, 2022, s. 64; Tarkka, i.a.) Tällöin lasten vahvuudet ja mahdolliset tuen tarpeet voivat jäädä huomaamatta, mikä ei palvelisi kenenkään etuja varhaiskasvatustyhteisössä. (Nurmi, ym., 2022, s. 70–72.) Päinvastoin se voisi johtaa monenlaisiin väärin ymmärryksiin ja kuormittaa turhaan niin lapsia, kuin kasvattajiakin.

3.2 Pedagogisesti painottuneen varhaiskasvatuksen kokonaisuus

Pedagogiikka perustana on määritelty arvoperusta, käsitys lapsesta, lapsuudesta ja oppimisesta. Pedagogiikka on eteenkin kasvatus- ja varhaiskasvatustieteeseen perustuvaa sen monitieteellisyydestä riippumatta. Sitä johdetaan ammattimaisesti ja ammattikasvattajien toteuttamana, suunnitelmallisena ja tavoitteellisena toimintana lapsien hyvinvoinnin ja oppimisen toteuttamiseksi. Varhaiskasvatuksessa pedagogiikka ilmenee siellä tehtävässä hoito-, kasvatus- ja opetustyössä sekä sen toimintakulttuurista ja oppimisympäristöissä. Se painottaminen varhaiskasvatuksen työkentällä vaatii pedagogista asiaan perehtymistä sekä myös ammattikasvattajien yhteistä ymmärrystä siitä miten edistää parhaalla tavalla lasten hyvinvointia ja oppimista. (Opetushallitus, 2022, s. 22; Kronqvist, 2020, s. 11, 12)

Hoidolla huolehditaan niin lasten fyysisistä perustarpeita, johon sisältyy tunnepohjainen välittäminen. Sen kautta on tarkoitus saada lapsi kokemaan

itsensä arvokkaaksi ja ymmärretyksi sekä toisten kanssa yhteydessä olevaksi. Vastavuoroisuus ja kunnioitus vuorovaikutuksessa sekä positiivinen läheisyys ja kosketus rakentavat perustan hyvälle huolenpidolle ja hoidolle. Varhaiskasvatuksessa päivittäiset hoitotapahtumat ovat lapsille oivia tilanteista oppia muun muassa ajan hallintaa, vuorovaikutuksessa toisten kanssa olemista ja itsestä huolehtimista. (Opetushallitus, 2022, s. 23, 24; Hännikäinen, 2017, s. 57, 58.)

Kasvatus on kulttuuristen arvojen, normien ja tapojen välittämistä lapsille sekä niiden uudistamista ja muokkaamista. Sen kautta kulttuurinen perintö sekä sen tärkeinä pidetyt traditiot ja arvot siirtyvät seuraaville sukupolville. Sen keinoin lapsia opastetaan muodostamaan omia mielipiteitä ja tarkastelemaan kriittisesti vallalla olevia ajatus- ja toimintamalleja sekä käyttäytymään eettisesti kestäväällä tavalla. Kasvatuksen tavoitteena on opastaa lasta hänen yksilöllisen persoonallisuutensa rakentumisessa opettamalla hänet huomaamaan oman toimintansa vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöönsä, jolloin hän osaisi toimia myös muiden hyväksi. (Opetushallitus, 2022, s. 23; L540/2018 3. §, 7. §)

Opetuksen tavoitteena on tukea lapsien oppimista ja avustaa heitä muodostamaan päätelmiä itsestään, muista ihmisistä ja maailmasta. Varhaiskasvatuksessa lapsia pyritään inspiroitumaan sekä motivoimaan uusien asioiden oppimiseen sekä opastetaan hyödyntämään erilaisia oppimisen keinoja. Opetuksen tukena toimii lasten luontainen tiedonhalu ja halu tutkia eteen tulevia asioita. Näin opetuksessa olisi aina hyvä huomioitava lapsen kiinnostuksen kohteet, kehittyvät taidot, vahvuudet sekä yksilölliset tuen tarpeet. (Opetushallitus, 2022, s. 25; Lipponen, 2020, s. 29.) Lasta itseään kiinnostavat teemat ja hänen elämänsä ajankohtaiset asiat luovat leikkeihin aiheet, joiden kautta hän pyrkii refleктоimaan ympäröivää todellisuuttaan asettamien vaatimusten pohjalta. Varhaiskasvatuksessa onkin ymmärrettävä leikin sisäinen arvo lapsen kohdalla, sekä pedagoginen tärkeys oppimisen ja lasten kaikenkattavassa hyvinvoinnissa ja kehityksessä. (Opetushallitus, 2022, s. 24; Lipponen, 2020, s. 35)

Jokaisella ammattikasvattajalla on näin ollen velvollisuus ja vastuu toteuttaa pedagogista dokumentointia, jonka kautta tuodaan esille leikin eri muotoja ja niiden uudistamista pedagogista arviointia varten. (Purtanen, 2022, s. 63, 64.) Tällöin jokaiselle lapselle voidaan osallisuuden pedagogiikkaan mukaisesti suoda paremmat mahdollisuuden osallistua yhteiseen toimintaan omista lähtökohdistaan käsin. Siksi ammattikasvattajien on pyrittävä luomaan varhaiskasvatukseen toimintaa, jossa on huomioitu mahdollisimman kattavasti kaikkien lasten lähtökohdat. Tässä apuna toimii muun muassa avoin keskustelu lasten kanssa erilaisilta tavoista osallistua ryhmän toimintaan. (Ahonen, 2022b, s. 77.)

3.3 Vuorohoito päiväkodissa

Vuorohoidolla tarkoitetaan varhaiskasvatusta, jota järjestetään vanhemman tai huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi iltaisin, öisin tai juhla- ja arkipyhinä päiväkodissa. (L540/2018, 13 §; Posio, 2021.)

Vuorohoito mahdollistaa osaltaan vanhempien ja muiden huoltajien työssä käymisen ja opiskelun, mutta synnyttää myös haasteita varhaiskasvatuksen ja perheenkin arjessa. Lapsia vuorohoidossa kuormittavat muun muassa muuttuvat aikataulut, jolloin lapsen normaali päivärytmi järkkyy. Näin voi tapahtua esimerkiksi, silloin kun lapsen levon ja unen tarpeet eivät täyty vaihtelevien hoitoaikojen vuoksi. Kun lapsi tuodaan hoitoon aikaisin aamulla, on hänen mahdollisesti joutunut herättämään kesken yöuniensa, jolloin päiväkotiin saapuu valmiiksi yliväsynyt lapsi, mikä on omiaan lisätä lapsen eron ahdistustaan ja ikävää sekä tekee hänestä ärtyisän ja uupuneen. Vaihtelevat hoitoon tuomin ja hakeminen ajat voivat häiritä lisäksi lapsen säännöllistä ruokarytmiä, jolloin hän ei halua tai osaa syödä silloin, kuin varhaiskasvatuksen yksikössä on ruokaa tarjolla. Kun lapsi oppii/tottuu epäsäännölliseen, ennustamattomaan päivärytmiin, voi se aiheuttaa/tuoda hänelle haasteita arjen siirtymätilanteissa, rutiineissa ja ihmissuhteissa. (Opetushallitus, 2019a, s. 8, 9; Salonen, 2021, s. 49.) Arjen ennustamaton rakenne ja sen kulku voi saada lapsen kokemaan itsensä epävarmaksi ja hämmentyneeksi sekä synnyttää hänessä

turvattomuuden ja ahdistuksen tunteita. Tämän synnyttää lapselle haasteita hahmottaa päivän struktuuria ja tuo ongelmia ihmissuhteisiin. (Opetushallitus, 2019a, s. 9; Tutkittua varhaiskasvatuksesta, 2022.)

Myönteisiä lapsen hyvinvointia tukevia seikkoja vuorohoidossa voivat olla taas hyvä lasten ja aikuisten suhdeluku sekä pienemmät ryhmä koot, jolloin lapsi voi saada kasvattajilta yksilöllisempää ohjausta ja tukea. Lelut ja tilat ovat myös paremmin tuolloin käytettävissä, kun niitä ei ole jakamassa yhtä monta lasta, kuin päivällä tai viikolla. Nämä edellä mainitut seikat voivat osaltaan kasvattaa lapsen edellytyksiä kokea aitoa osallisuutta ja kuuluvuutta varhaiskasvatuksen ympäristössä. (Opetushallitus, 2019a, s. 12.)

Jotta vuorohoidosta voisi muodostua lapsen hyvinvointia tukeva, on tärkeää huomioida sen suunnittelussa ja toteutuksessa, jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet. On oleellista huomioida muun muassa lapsen päiväsykli sekä hänen leponsa ja unen tarpeensa, jotta varhaiskasvatuksen aikataulutus sopisivat yhteen lapsen tarpeidensa kanssa. Näin ollen hoitoon saapumisen ja sieltä poislähtemisen ei häiritä lapsen normaalia ruoka- ja unirytmää. Lapsen hoitopäivien ei tulisi myöskään olla liian pitkiä, vaan niissäkin pitäisi mennä lapsen edut ja tarpeet edellä, jotteivat hoitopäivät muodostuisi liian kuormittaviksi lapselle. Toimivan vuorohoidon suunnittelussa ja toteutuksessa on merkityksellistä tehdä tiivistä yhteistyötä vanhempien ja huoltajien kanssa, jotta perheiden erilaiset tarpeet voidaan huomioida siinä paremmin. (Opetushallitus, 2019b, s. 3; Tutkittua varhaiskasvatuksesta, 2022.)

Vuorohoidon sujuvoittamiseksi on merkityksellistä rakentaa myös lapselle ennustettavissa olevat arjen rutiinit, joiden mukaan edetään, vaikka hoitoaika vaihtuisikin välillä. Kun arjen aikataulut ja yhteiset toimintamallit pysyvät muuttumattomina lapsi voi tietää jo ennakkoon mitä, milloinkin on odotettavissa. Varhaiskasvatuksen on tämän vuoksi oleellista tehdä läheistä yhteistyötä lapsen huoltajien ja perheen kanssa, jotta päivittäiset rutiinit voisivat olla mahdollisimman yhtäläiset kodin ja varhaiskasvatuksen välillä. Varhaiskasvatusympäristön tuttuus lapselle, kuten ryhmän omat tilat, materiaalit ja jokaisen lapsen henkilökohtainen naulakkopaikka sekä unilelut voivat omalta

osaltaan edistää vuorohoidon sujuvuutta ja vähentää sen aiheuttamaa kuormitusta lapselle. Lasten kuormittavuutta voidaan vähentää lisäksi sanoittamalla tulevien tapahtumien lapselle etukäteen kyseistä toimintaa, esimerkiksi kuvien avulla, jolloin lapsi tietää muun muassa, mitä kohta tulee, tapahtuu ja mitä häneltä sen vuoksi odotetaan. (Opetushallitus, 2019b, s. 7; Pudas 2018.)

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Tässä kehittämispainotteisessa opinnäytetyössä on tarkoituksena tuottaa opas varhaiskasvatuksen aloittaville perheille. Opinnäytetyön tavoitteena on keventää varhaiskasvatuksen henkilökunnan työtaakkaa luomalla opas, josta perheet voivat löytää oleellisen tiedon varhaiskasvatuksesta. Varhaiskasvatusyksiköllä, jolle oppaan teemme, ei ollut vielä opasta varhaiskasvatuksen aloittaville perheille, joten tarvetta sille oli. Koska toinen meistä opinnäytetyön tekijöistä työskentelee kyseisessä varhaiskasvatusyksikössä, saamme sitä kautta hyviä ja ajankohtaisia ideoita ja vinkkejä siitä, mitä tietoja oppaaseen olisi tärkeä sisällyttää.

Opinnäytetyön tekeminen tarjoaa mahdollisuuden ammatilliseen kasvuun ja kehitykseen sosionomin työtä ajatellen. Tavoitteenamme on kehittää eri asiakasryhmien tuntemusta sekä syventää ymmärrystä sosiaalipalveluiden kentästä sekä parantaa kykyä soveltaa teoretietoä käytännön työstä. Tavoitteena on lisätä sekä vahvistaa ammatillista tietämystä ja ymmärrystä varhaiskasvatuksen kontekstista ja edistää näin omaa ammatillista kasvua varhaiskasvatuksen asiantuntijuutta kohti. Opinnäytetyö tarjoaa mahdollisuuden oppia tunnistamaan paremmin lasten tarpeita ja vastamaan niihin. Sen kautta voimme oppia olemaan aidosti läsnä ja kuulemaan siten paremmin kasvattaja kollegoiden ajatuksia ja mielipiteitä.

5 OPPAAN KEHITTÄMISEN PROSESSIN KUVAUS

5.1 Tausta, työelämäkumppani ja perustelut aiheen valinnalle

Idea jonkinlaisen oppaan tekemisestä syntyi melkein heti, kun sovimme tekemämme opinnäytetyön yhdessä vuonna 2023. Pohdimme ensin osittain toiminnallista opasta, joka liittyisi niin varhaiskasvatukseen kuin mielenterveys- ja päihdetyöhön suuntautumisemme mukaisesti. Opinnäytetyön aiheen valinta tarkentui, kun päädyimme kehittämispainotteiseen opinnäytetyöhön, joka liittyy varhaiskasvatukseen. Perehdyimme Theseuksessa oleviin varhaiskasvatuksen kehittämispainotteisiin opinnäytetöihin. Kun saimme tietää, että työelämäkumppanillamme ei ollut opasta varhaiskasvatuksen aloittaville perheille, päätimme valita sen aiheeksi.

Aiheen valintaan vaikutti meistä toisen suuntautuminen varhaiskasvatukseen ja sitä kautta halu lisätä ammatillista tietämystä ja ymmärrystä varhaiskasvatuksen kontekstista sekä toisen halu tutustua opinnäytetyön kautta varhaiskasvatuksen toimintaympäristöön, minkä avulla hän voi ymmärtää, mihin varhaiskasvatus sijoittuu sosiaalialan kokonaisuudessa.

Halusimme oppaan avulla selkeyttää varhaiskasvatusyksikön käytäntöjä ja ohjeita erityisesti henkilökunnalle ja lasten huoltajille. Oppaan avulla oleellinen tieto saatiin koottua yksien kansien väliin, jolloin se välittyi varmemmin kaikille osapuolille. Näin ennaltaehkäisimme mahdollisten epäselvyyksien syntymisen arjen toiminnassa, mikä teki yhteistyöstä huoltajien kanssa luontevampaa. Opas on omiaan myös edistämään henkilökunnan työhyvinvointia vähentämällä henkilöstön kuormitusta tiedon välittäjänä, niin huoltajille kuin esimerkiksi sijaisille.

Opinnäytetyömme toteutettiin Posion päiväkotiin. Posion päiväkotia on vuorohoitopäiväkotinä, ja päiväkodin vuorohoitoryhmä Sirkut on auki aina silloin,

kun lapselle tarvitaan hoitoa. (Posion kunta, 2021.) Lapsien vuoroahoito voidaan järjestää niin viikonloppuisin, iltaisin kuin öisinkin, jos huoltajien opiskelu tai työssäkäynti sitä edellyttää. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2024c.) Hoitoaikojen ilmoittaminen tapahtuu Daisy Familyn kautta (Posion kunta, 2021). Posion kunnan järjestämä varhaiskasvatus on maksutonta.

Päiväkodissa toimii neljä eri ikäisten lasten ryhmää, jotka ovat: Untuvikot 0–2-vuotiaat, Sirkut alle 3-vuotiaat, Sirrit 3–4-vuotiaat ja Lirot 5-vuotiaat. Miltei jokaisessa ryhmässä on seinillä erilaisia opastekuvia päivän eri toimista, kuten päivän rytmistä ja wc-käymisestä ja hyvästä hygieniasta. Varhaiskasvatusyksikkö sijaitsee aivan luonnon helmassa, joten luonnon hyödyntäminen kasvatuksessa ja opetuksessa on miltei päivittäistä. Luonnossa lapsia ohjataan ja autetaan havainnoimaan sen eri ilmiöitä ja sitä hyödynnetään esimerkiksi matemaattisten taitojen harjoittelussa. Luonto ja vapaa-aikatalo Pyrinnön läheisyys mahdollistavat myös monipuolisen liikunnan harrastamisen varhaiskasvatuksen arjessa, niin ulko- ja sisäliikunnan osalta. Kulttuuri- ja kirjastopalvelut ovat hyvin saavutettavissa, koska kirjasto sijaitsee vajaan kilometrin päässä päiväkodista. Ryhmien toiminnan suunnittelu ja toteutus noudattaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa mainittuja oppimisen alueita. (Opetushallitus, 2022, s. 44). Kaikista ryhmistä löytyy oppimisen alueet - puut, jossa jokaista oppimisen aluetta vastaa yksi iso lehti, johon kirjoitetaan eri toimintoja, joilla tuoda oppimisen aluetta on toteutettu.

5.2 Oppaan suunnittelu

Oppaan ensimmäisen version suunnittelun pohjana käytimme Theseuksesta löytämiämme vastaavia oppaita, joita oli tehty varhaiskasvatuksessa aloittavien lasten huoltajille. Niiden avulla laadimme listan asioista ja tiedosta, jotka voisivat olla oleellisia myös Posion varhaiskasvatuksessa aloittaville perheille. Suurin osa siihen keräämistämme tiedosta koettiin tärkeiksi Posion varhaiskasvatushenkilöstön taholta, joten suurille muokkauksille ei ollut tarvetta. Koska halusimme osallistaa oppaan visuaaliseen toteutukseen päiväkodin lapset, kyselimme lasten huoltajilta, saisimmeko käyttää heidän lastensa

piirustuksia oppaassamme. Huoltajia, jotka antoivat suostumuksen tähän, pyysimme täyttämään sitä varten tekemämme suostumislomakkeen. Suostumislomakkeet teimme Diakin suostumuslomaketta mallina käyttäen.

Opinnäytetyössämme käytimme kehittämisen menetelmänä yhteiskehittämistä. Yhteiskehittäminen on menetelmä, joka on ihmisten välistä yhteistyötä ja on tavoitteellista. Menetelmässä hyödynnetään oppaan käyttäjän osallistumista koko kehitysprosessiin. Tarkoituksena on ymmärtää asiakkaan tarpeita ja ongelmia sekä luoda niihin ratkaisuja. Menetelmän avulla voidaan kehittää erilaisia palveluita asiakkaan tuottamien ideoiden pohjalta. Loppukäyttäjältä palautteen kerääminen on koko prosessin ajan erityisen tärkeää, jotta lopputuloksesta saadaan toimiva. (Kähkönen & Villa, 2021.)

Käytimme yhteiskehittämismenetelmänä henkilöstölle järjestettäviä yhteiskehittämispalavereita, joiden tarkoitus on henkilöstöllä jo etukäteen tiedossa, jotta he voivat jo etukäteen pohtia mitkä ovat heidän mielestään niitä oleellisia asioita, joita oppaasta olisi tärkeää löytyä muun muassa työn sujuvoittamiseksi. Olimme laatineet tämän vuoksi oppaasta version, jonka sisältöä henkilöstö on voi kommentoida meille, joko kirjallisesti tai suullisesti. Oppaan raakaversioon mukanaan liitämme myös saatekirjeen, jossa kerromme lyhyesti itsestämme ja opinnäytetyöstämme sekä siitä, mitä toivomme heiltä oppaan toteuttamisprosessissa. (Liite 3). Oppaan raakaversio jätettiin henkilöstön yhteiseen taukotilaan luettavaksi ja kommentoivaksi. Henkilöstö antoi palauteen raakaversiosta suullisesti ja varhaiskasvatuksen johtaja kirjallisena kirjoittamalla kommenttinsa oppaan raakaversioon, mikä sujuvoitti tarvittavien korjausten tekemistä.

Saimme hyviä ideoita oppaan sisältöön keskusteluissa, jossa oli läsnä myös sivistyspäällikkö. Yhteiskehittämispalavereita järjestimme kuusi kertaa, jossa oli paikalla 1–3 henkilöstön jäsentä. Saimme kommentteja ja palautetta, kuten ”kattava paketti”, ”hyvä varsinkin sellaiselle, joka ei ole ennestään käyttänyt varhaiskasvatuksen palveluja”. Palautetta saimme myös kielipöytäasioiden, kuten pilkun oikeasta paikasta tekstissä, asioiden esittämisestä mahdollisimman tiiviisti sekä huoltajien välittömän ilmoitusvelvollisuuden korostamisesta lapsen

sairastuessa. Palautteen ja muutosehdotukset saatuamme poistimme oppaasta sellaiset tiedot, jotka eivät olleet ajankohtaisia saamamme palautteen perusteella sekä lisäsimme sinne tietoja, joita sieltä vielä palautteen perusteella puuttui. Näin tiedonhakumme tapahtui pääosin yhteiskehittämispalavereissa, sillä kyseisen päiväkodin käytännöistä tietävät ainoastaan siellä työskentelevät työntekijät.

Aloimme muokata oppaan visuaalista ulkoasua saatuamme lasten piirustuksia sen toteuttamista varten, mikä olikin haastavampi tehtävä kuin ensin luulimme. Lasten erilaiset piirustustyyliä ja joidenkin piirustusten vähävärisyys toivat haastetta oppaan visuaalisen asun suunnitteluun ja rakentamiseen. Pyysimme myös vanhemmilta luvat lasten piirroksien käyttämiseen oppaassa. (Liite 1).

Hyvästä oppaasta käy esille tarpeelliset tiedot, jotka on esittely parhaiten tarkoitusta palvelevassa järjestyksessä sekä sen ilmaisutapa on lukijalle sopiva (Paakkunainen, 2021, s. 4). Tämän otimme huomioon sijoittamalla esimerkiksi yksikön yhteystiedot heti oppaan alkuun. Opasta toteuttaessa on myös huomioitava, mitä asianomaista tarkoitusta varten opas tehdään, mistä näkökulmasta se tehdään sekä asioiden perustelu tavalla, joka auttaa lukijaa ymmärtämään oppaassa esiin tulleet asiat (Paakkunainen, 2021, s. 4; Kotimaisten kielten keskus, i.a). Koska oppaamme tarkoitus oli selkeyttää varhaiskasvatuksen käytäntöjä lasten perheille, laitoimme oppaan alkuun viittauksia varhaiskasvatuslaista ja Posion päiväkodin toimintakäytännöstä. Henkilökunnan toivomuksesta korostimme oppaassa myös sitä, mitä varhaiskasvatus ei ole ja miten tärkeää lapsen sairastumisesta on ilmoittaa viipymättä lapsen omaan päiväkotiryhmään.

Oppaan rakenteen tulisi olla riittävän selkeä ja yksinkertainen, jotta siinä olevat tärkeimmät asiat olisi helppo havaita nopealla silmäyksellä. Rakenteen voi jakaa lause ja viriketasolle, sisällystasolla sekä kappaletasolla, jolloin oppaan teksti on helppo lukuisempaa. Oleellista on varoa myös käyttämästä tieteistermejä, jottei lukija joudu yhtenä tarkistamaan niiden merkitystä. Se tekisi oppaasta hidaslukuisen ja työllään luettavan sen käyttäjille. (Paakkunainen, 2021, s. 12; Kotimaisten kielten keskus, (i.a.) Selkeyden ja yksinkertaisuuden toteutimme pitämällä opas mahdollisimman tiiviinä, poistaen turhia sanoja ja pitkiä

lauserakenteita, jotka voisivat tehdä oppaasta vaikeasti luettavan ja liian laajan, jolloin oleellinen tieto olisi vaarassa hukkuu turhan tiedon joukkoon. Henkilökunnan toivomuksesta poistimme muun muassa oppaasta luettelon yleisimmistä sairauksista ja niiden edellyttämistä poissaolo jaksosta varhaiskasvatuksesta.

Kehittäminen ajatellaan konkreettisena toimintana, joka tähtää selkeään ennalta määriteltyyn tavoitteeseen. Kehittämisen tavoite on myös muutos, jolla tavoitellaan jotain parempaa tai tehokkaampaa toimintatapaa. Kehittämisen lähtökohtana voi olla nykyisen tilanteen ongelma, mutta myös ajatus jostakin uudesta ja toimivasta. (Toikka & Rantanen, 2009, s.14–16.) Nämä näkökulmat mielessämme pyrimme oppaan kautta tehostamaan varhaiskasvatuksen arjen toimivuuden kannalta tärkeiden tietojen välittymistä niin perheille, kuin myös varhaiskasvatuksessa tuuraajina toimiville työntekijöille

Kehittämisen prosessi muodostuu viidestä eri tehtävästä, jotka ovat perustelu, toteutus, arviointi sekä levittäminen. Tässä opinnäytetyössä kehittäminen prosessi etenee lineaarisen mallin mukaan. Se on selkeä ja suoraviivainen menetelmä, jossa projekti etenee suoraviivaisesti. Linearisessa mallissa projektin vaiheet ovat tavoitteen määrittely, suunnittelu, toteutus sekä päättäminen ja arviointi. Tavoitteen määrittelyssä tulee määritellä selkeä ja rajattu tavoite. Tavoitteen määrittelyyn perustuu koko prosessi. (Toikka & Rantanen, 2009, s.64.) Tavoitteet oppaalleme määrittyivät heti, kun saimme idea tehdä oppaan varhaiskasvatuksen aloitukseen liittyen ja ne vakiintuivat, kun löysimme työelämäkumppanin, joka tarvitsi oppaan varhaiskasvatuksen aloituksen sujuvoittamiseksi. Selkeät tavoitteet rakensivat hyvän perustan suunnittelulle ja käytännön toteutukselle, jolloin itse toteutus eteni hyvin nopeasti, vaikka varhaiskasvatuksen hektinen arki ja arjen muutoksen toivatkin haasteita siihen.

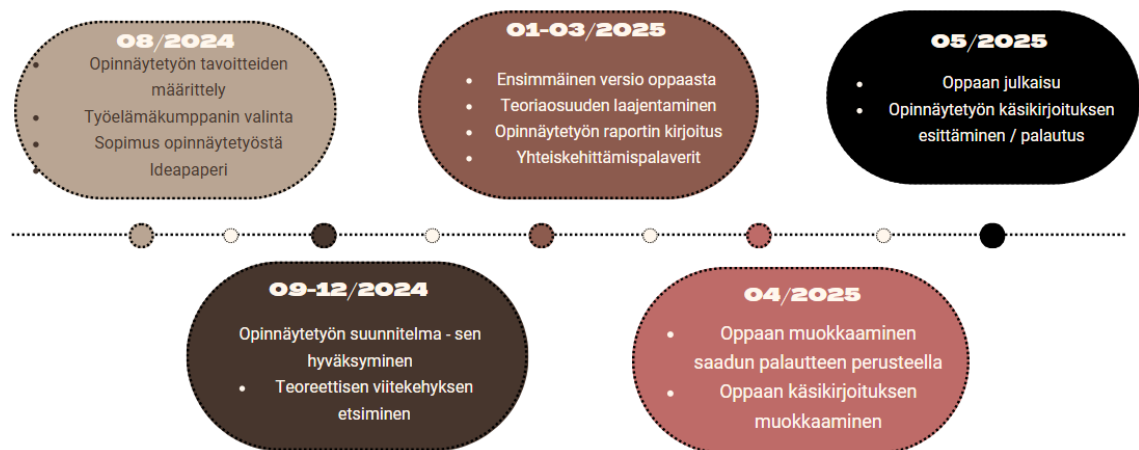
Suunnitteluvaiheessa mietitään, ketkä osallistuvat prosessin tekoon ja suunnitelma sisältää myös aikataulun sekä vastuiden määrittelyn. Toteutusvaiheessa projekti muokkautuu hieman, joten alkuperäistä suunnitelmaa voi joutua muuttamaan. Toteutusvaiheeseen liittyy myös tehdyn projektin käyttöönotto. (Toikka & Rantanen, 2009, s.64.) Projekteille määritellään aina

päätepiste, sillä projekti on aina ajallisesti rajattu. Lineaarinen malli perustuu määriteltyyn ongelmaan ja sen vuoksi tehtävä kehittäminen voidaan suunnitella tarkasti. (Toikka & Rantanen, 2009, s.64.)

5.3 Oppaan toteutus

Opinnäytetyön myötä teimme oppaan ”Päiväkoti kutsuu – opas varhaiskasvatukseen aloittavalle perheelle.” Opas on tehty Wordilla ja sisältö on suunniteltu yhdessä päiväkodin henkilökunnan kanssa. (Liite 4)

Lineaarinen malli näkyi oppaan toteutusvaiheessa sille asetettujen tavoitteiden ja aikataulujen sekä yhteiskehittämisperiaatteen mukaisesti toimimisena. (Kuvio 2) Henkilöstölle ja annettu mahdollisuus vaikuttaa oppaan sisältöön sekä lasten mukaan ottaminen oppaan visuaaliseen toteutukseen olivat osa lineaarisen mallin noudattamista.

Kuvio 2, Opinnäytetyön prosessi.

Opas suunniteltiin jaettavaksi perheelle tutustumiskäynnin yhteydessä paperisena ja tarkoituksena on, että se löytyy myös sähköisenä Posion varhaiskasvatuksen sivuilta. Oppaan sisällön päivitysvastuu säilyy toisella

opinnäytetyön tekijällä, joka tulee työskentelemään kyseisessä varhaiskasvatyüksikössä sekä varhaiskasvatyüksikön johtajalla.

Otimme lapset mukaan oppaan visuaalisen ulkoasun toteutukseen ja kuvitimme oppaan lapsien omilla piirustuksilla, joiden käyttämiseen oli pyydetty lasten huoltajien lupa suostumislomakkeilla. (Liite 1) Suurin osa lapsista, joiden piirustusten käyttöön oli pyydetty suostumus heidän huoltajiltaan, osallistui innolla piirtämiseen ja koki selvästi onnistumisen iloa, kun he saivat nähdä oman piirustuksen oppaan sivuilla.

Oppaaseen koottiin päiväkodin ajantasaiset yhteistiedot sekä varhaiskasvatyüksuksen aloittamiskäytännöt. Tuotimme oppaan liitteeksi myös listan niistä asioista ja varusteista, jotka ovat tarpeellisia varhaiskasvatyüksuksen aloittamisen kannalta. Toteutimme oppaan digitaalisesti, mutta niin että oppaasta on mahdollista tulostaa myös paperiversioita. Oppaan tekijänoikeudet säilyvät meillä oppaan tekijöillä ja oppaan käyttöoikeus, kopiointilupa sekä muokkausoikeus luovutettiin Posion päiväkodille.

5.4 Oppaan arviointi

Koska oppaan tavoitteista, suunnittelusta ja toteutustavasta käytiin keskustelu henkilöstön kanssa melkein viikoittain, on niiden arvioiminen näin ollen tehty mahdollisimman helpoksi henkilöstön näkökulmasta. Palautetta keräsimme varhaiskasvatyüksuksen henkilöstöltä koko opinnäytetyön prosessin ajan. Yhteiskehittämispalavereita järjestimme kuusi kertaa, jossa oli paikalla 1–3 henkilöstön jäsentä.

Käytimme oppaan loppuarvioinnissa pohjana Innokylän arviointimittaria, jonka on tarkoitettu muun muassa vertais- ja itsearvioinnin työkaluksi. Sen avulla voitiin arvioida kehittämistavoitteiden saavuttamista sekä kehitysprosessia kokonaisuudessaan. Sen avulla oli helpompi havaita missä kehittämistyössä on jo onnistuttu ja mitkä seikat vaativat vielä työstämistä. Sitä voi hyödyntää niin yksin jotain kehittäessä tai kehitystiimin kanssa. (Innokylä, i.a.)

Muokkasimme Innokylän arviointimittarin pohjalta oppaamme arviointiin sopivan oman arviointityökalun, jonka avulla henkilöstö pystyi arvioimaan, miten olemme onnistuneet, esimerkiksi vastaamaan yksikön tarpeisiin oppaamme välityksellä ja saavutimme ko. ne tavoitteet, joita oppaalleme asetimme. (Liite 2).

Esitimme oppaasta useampia versioita, joita päiväkodin henkilökunnalla oli mahdollisuus kommentoida sekä esittää lisättäviä tai poistettavia tietoja. Ensimmäisen version jätimme henkilöstön taukotilan pöydälle, mutta koska se osoittautui melko tehottomaksi tavaksi saada palautetta, päätimme käyttää yhteiskehittämispalavereita ensisijaisena palauteen keräämismenetelmänä. Haasteena palautteen saamisessa oli lisäksi joidenkin passiivisuus palautteenannon osalta, jolloin emme saaneet kaikkien henkilöstön jäsenten näkemyksiä oppaan kehittämiseen mukaan.

Henkilöstön arvioinnin mukaan oppaassa on tuotu tärkeimmät asiat esille sopivan lyhyesti ja ytimekkäästi. Lisäksi sen teksti koettiin helppolukuiseksi. Myönteisenä asiana henkilöstö näki myös sen, että heillä oli riittävästi aikaa perehtyä oppaan sisältöön ja antaa siitä palautetta. Toisaalta resurssien rajallisuus kiireisen arjen keskellä toi henkilöstön mielestä haasteita oppaan arviointiin. Tarkennuksia ja muita korjauksia oppaaseen toivottiin päiväkodin aukioloaikojen, lasten allergioiden ja ruokavalioiden sekä hoitoaikojen ilmoituskäytäntöjen osalta.

Muutamien huoltajan antaman arvioinnin mukaan oppaasta löytyy oleellisin tieto varhaiskasvatuksessa aloittaville. Heidän mielestään opas oli mukavan lyhyt, jolloin tieto löytyi nopeasti. Huoltajista oli hienoa, että heidätkin otettiin mukaan arviointiprosessiin, joten osallisuuden edistäminen toteutui hyvin senkin osalta.

6 POHDINTA

6.1 Pohdinta kehittämisen prosessista

Aloimme suunnittelemaan opinnäytetyötä elokuussa 2024. Tavoitteenamme oli saada julkaistua opinnäytetyö keväällä 2025. Kuitenkin molemmat kävimme samalla töissä ja aloitimme suuntaavat harjoittelut keväällä 2025 ja aioimme kirjoittaa opinnäytetyötä yhtä aikaa näiden kanssa. Tämän vuoksi pidimme aikataulun joustavana, mutta halusimme kuitenkin samalla edistää opinnäytetyön etenemistä. Ideapaperimme hyväksyttiin syyskuussa 2024 ja heti sen jälkeen aloimme luonnostelemaan opinnäytetyön teoreettista viitekehystä. Olemme tavanneet koko prosessin ajan lähes viikoittain etänä teamsissa, jossa olemme päivittäneet opinnäytetyön tilannetta ja tehneet työnjakoa. Tavoitteenamme oli, että opas olisi valmiina Posion päiväkodin käyttöön syksyllä 2025.

Opinnäytetyön kautta meille tarjoutui mahdollisuus verrata varhaiskasvatuksen teoreettista tietoa varhaiskasvatuksessa tapahtuvaa käytännön työhön, mikä auttaa meitä ymmärtämään kattavammin millaisena teorian kuuluu näyttäytyä konkreettisella työkentällä. Opinnäytetyön tekeminen opetti myös varhaiskasvatuksen merkityksestä koko sosiaalialan työkentällä. Saimme vahvistuksen muun muassa sille, miten merkityksellisessä roolissa lasten ja heidän huoltajinensa oikeanlainen kohtaaminen on, jotta voitaisiin heti alkuun lähteä rakentamaan toimintamalleja, jotka tukisivat niin lapsen tasapainoista kasvua ja kehitystä sekä koko perheen hyvinvointia varhaiskasvatuksen tarkoituksen mukaisesti.

Opinnäytetyön prosessi herätti pohtimaan tarkemmin omia suhtautumis- ja toimintatapoja varhaiskasvatuksen arjessa, mikä oli omiaan tukemaan itse reflektiotaitojen kehittymistä ja edistämään siten ammatillista kasvua. Prosessimme edetessä kävi selväksi, miten teorian ja käytännön työn olisi aina tärkeää keskustella keskenään, jotta varhaiskasvatuksen tarkoitus ja sille

asetetut tavoitteet voitaisiin saavuttaa ja ylläpitää arjen toimintakulttuurissa. Varhaiskasvatuskin on ihmissuhdetyötä, jossa eletään jatkuvien muutosten keskellä, joten sen teorian tiedon tulisi olla kaikkien siellä työskentelevien selkärangassa muokkautumisen sujuvoittamiseksi. On selvää, että pedagogisen ja turvallisen kasvu ympäristön rakentaminen, on jokaisen varhaiskasvatuksessa työskentelevän kasvattajan vastuulla. Kasvattajat ovat varhaiskasvatuksessa lapsia varten, jotta nämä voisivat saada kaiken sen tuen mitä he tarvitsevat kasvun, kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen tueksi.

Kuten myös aiemmin toimme esiin, hyvä opas on selkeä ja yksinkertainen. Hyvästä oppaasta käy esille myös tarpeelliset tiedot ja on myös huomioitava mitä tarkoitusta varten opas on luotu. Työelämäkumppanilta saadun palautteen mukaan nämä toteutuivat.

6.2 Eettisyys ja luotettavuus

Hyödynsimme opinnäytetyöprosessin eettisyyden pohdinnassa muun muassa Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston Arenen kokoamia ohjeita opinnäytetyön eettisyydestä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, i.a.; Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, 2019.)

Eettiset kysymykset opinnäytetyömme osalta koskevat muun muassa henkilöstöltä keräämäämme tietoa ja sen käsittelyä tavalla, joka ei vaaranna tai loukkaa kenenkään tietoturvaa ja yksityisyyden suojaa. (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus 2016/679.) Jotta voimme varmistaa parhaamme mukaan tietoturvan ja yksityisyyden suojan, on huomioitava muun muassa missä keskustelemme henkilökunnan jäsenien kanssa. Ympäristön on oltava sellainen, ettei siellä ole kuulolla ulkopuolisia henkilöitä. Sopimus opinnäytetyöstä sitoo niin meitä opinnäytetyötä tekeviä opiskelijoita, kuin työelämäyhteistyö kumppania. (L552/2019 3. §.) Keskustelut on toteutettu sensitiivisellä tavalla mikä ei loukkaa tai muutoin vahingoita haastateltavaa. Tämä on huomioitu esimerkiksi

kysymysten muotoilussa ja niiden esittämistavassa. On tärkeä havainnoida keskustelussa toisen kehon kieltä, jotta voi havaita, jos jokin aihe tai asia synnyttää hänessä vaikeita tai haastavia tunteita, jolloin keskustelu kannattaa mahdollisesti keskeyttää ja miettiä jatkaako joskus toiste, kun henkilö on saanut aikaa työstää itse asiaa vai onko sensitiivisempää keskustella aiheesta jonkun toisen henkilökunnan jäsenen kanssa. (Aho, 2012, s. 274.)

On oleellista myös valmistautua hyväksymään erilaiset näkemykset ja mielipiteet ja koostaa niistä toiminnan kehittämisen kannalta keskeisimmät seikat, jolloin kehittämistyö on mahdollisimman kattava. Ei ole realistista odottaa myöskään kaikkien työntekijöiden heti innostuvan kehittämistyöstä, koska monet voivat kokea sen uhkana omalle työskentelylleen, ajatellen, että kehittäminen vain romuttaa heidän kovalla työllä rakentamansa toimivat työskentelymallit. Sensitiivinen kohtaaminen nousee tässäkin oleelliseen osaan, jotta voi vähitellen pehmittää muutosvastaisuutta ja auttaa henkilöä/henkilöitä huomaamaan kehittämistyön todellinen olemus ja sen mahdolliset hyödyt työyhteisölle ja eritoten lasten sekä heidän perheiden hyvinvoinnille ja jaksamiselle. Koska toinen meistä työskentelee varhaiskasvatuksen yksikössä, jonne teemme opinnäytetyön, pohdimme hänen esteellisyyttään opinnäytetyön prosessin kannalta. Tulimme siihen tulokseen, ettei hän ole esteellinen hallintolain määritelmän mukaan. (L434/2003 27. §)

Jokaisen henkilöstön jäsenen osallisuuden tukeminen on huomioitu keskustelussa heidän kanssaan, jotta jokainen saisi kokea tulleen aidosti kuulluksi kehitys ideoita ja kohteita pohtiessa. Aidon läsnäolon viestiminen elein, ilmein ja sanoin, myötävaikuttaa osallisuuden kokemuksiin syntyäkseen ja sitä kautta tasavertaisuuden ja -arvon kokemuksiin. (Opetushallitus, 2025-a.) Lisäksi on muistettava huomioida kunkin työntekijän voimavarat kullakin hetkellä, jottei omilla kysymyksillään kuormita, jo omilla ääri rajoilla olevaa työntekijää, muun muassa huonosti nukutun yön jälkeen tai sairastelun aikana. Otimme huomioon myös kehittämissympäristömme arjen aikataulutuksen kehittämistoimintaa toteuttaessa.

Kehittämistyömme luotettavuus näkyy muun muassa siinä, että pidimme päiväkirjaa koko opinnäytetyön ja kehittämisprosessin ajan. (Kontinen, 2023.) Syvennymme tämän lisäksi oman opinnäytetyön aiheeseen tutustumalla saman aihepiirin opinnäytetöihin ja niiden tuotoksiin sekä perehtymällä varhaiskasvatustutkimukseen ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja muuhun varhaiskasvatukseen liittyvään teoretiseen tietoon. Tämä on auttanut meitä suunnitteluvaiheesta asti saamaan laajempaa käsitystä siitä, mikä on kehittämistyömme kannalta keskeisintä tietoa, jotta se voisi täyttää sille asettamamme tavoitteet. (Opetushallitus, 2022, s. 30.) Opinnäytetyötä kirjoittaessamme pyrimme käyttämään mahdollisimman uusia ja tuoreita lähteitä. Hyödynsimme kirjoittaessamme Diakin kirjastoa sekä tiedonhaun ohjausta.

Kehittämistyömme luotettavuutta lisää myös mahdollisimman monen henkilöstön jäsenen osallistaminen ja kuuleminen kehittämistyötä tehdessämme. (Diak Library, 2025.) Tämä edellytti henkilöstön luottamuksen saavuttamista, muun muassa toistuvien dialogisten keskusteluiden ja heidän kanssaan samassa kasvatustiimissä toimiessa. (Keskitalo, & Vuokila-Oikkonen, 2021, s. 24, 25) Opinnäytetyömme ei vaatinut tutkimuslupaa ja asia on varmistettu Posion varhaiskasvatustutkimuskeskuksen johtajalta. Pyysimme lasten huoltajilta suostumuslomakkeen lasten piirrosten käyttöön opinnäytetyömme kuvituksessa. (LIITE 1) Laadimme sopimuksen opinnäytetyön tekemisestä ja teimme myös sopimuksen opinnäytetyössä tuotetusta materiaalin tekijänoikeuksista, kun aloimme toteuttaa opasta. (Diak Library, 2025; Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, 2019, s. 21, 22).

6.3 Pohdinta ammatillisesta kasvusta

Kun arvioimme opinnäytetyötämme ja siinä syntyneitä tuotoksia varhaiskasvatustutkimuksen sosionomin kompetenssien kautta, näkisimme sen edistävän osaltaan muun muassa lasten ja perheiden toimijuutta, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta, kun samat tiedot ovat kaikkien saatavilla tuotettavan oppaan välityksellä. Prosessi auttoi havaitsemaan miten tärkeänä oppimisen ja vuorovaikutuksen välineenä leikki ja ohjattu toiminta varhaiskasvatuksessa

näyttäytyvät. Niiden kautta voidaan tukea niin lasten ryhmäytymistä ja ehkäistä siten mahdollista kiusaamista ja syrjäytymistä sekä tukea sosiaalisten ja tunnesäätelytaitojen kehittymistä. Opinnäytetyön kirjoittaminen auttoi ymmärtämään paremmin mitä varhaiskasvatus on, jolloin osaamme nyt paremmin määritellä sen esimerkiksi huoltajille ja heidän läheisilleen. Se antoi myös ymmärrystä siitä, miten tärkeää varhaiskasvatuksen sosionomin kompetenssissa mainittu kehittämistyön tekeminen on. Kehittämisen kautta voi oppia katsomaan asioita ja tilanteita laajemmasta perspektiivistä, jolloin osaa entistä paremmin vastata työssä esiin nouseviin haasteisiin, kehittämistyön antaman kattavamman tiedon ja ymmärryksen kautta. Näin varhaiskasvatuksen sosionomi voi omalta osaltaan olla rakentamassa varhaiskasvatukseen toimintamalleja, jotka edistävät entistä paremmin lasten ja heidän perheittensä hyvinvointia. (Varhaiskasvatuksen sosionomin kompetenssit, 2023.)

Kun taas peilaamme opinnäytetyötämme ja siinä syntyneitä opasta sosionomin kompetensseihin, näkisimme taitomme käydä dialogisia keskusteluja, niin asiakkaiden ja muiden työntekijöiden kanssa kehittyneen. Prosessin kautta saimme myös laajemman kuvan niistä palveluista, mihin palveluihin sosionomi voisi ohjata eri ikäjakaumalla olevia perheiden jäseniä. Kokisimme myös kriittisen itsereflektion kehittyneen tämän prosessin myötä entisestään, koska opinnäytetyö ole ollut mikään läpihuuto juttu, vaan se vaati välillä ottamaan takapakkia ja selvittämään asioita uudemman kerran, ennen, kuin se mitä etsittiin, löytyi ja oleelliset asiat saatiin tuotua opinnäytetyömme kautta esille. Opinnäytetyön prosessi synnyttikin halun jatkaa kehittämistyötä siinä syntyneiden jatkokehittämisideoiden pohjalta.

6.4 Johtopäätökset ja kehittämisideat

Johtopäätöksenä voimme todeta, että varhaiskasvatuksen aloittaminen on suuri muutos lapsen ja perheen elämässä, eikä tuota nivelvaihetta siksi kannatta liiaksi kiirehtiä, jottei mahdollisia säästöjä hakiessa tuhottaisi lapsen ja perheen hyvinvoinnin tärkeitä tukipilareita, jota perhe varhaiskasvatuksen piirissä saa. Tukipilareita ovat muun muassa turvalliset ja luottamukselliset suhteet niin lasten

ja aikuisten välillä, kuin myös huoltajien ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä sekä monialainen ja -ammattillinen yhteistyö, jonka kautta perheiden on mahdollista saada tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti. Lisäksi toimivan ja tiiviin kasvatusyhteistyön muodostuminen huoltajin ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä edistää niin lasten ja huoltajien hyvinvointia ja arjesta selvitymmistä sekä tukee myös henkilökunnan työhyvinvointia ja työssä jaksamista.

Varhaiskasvatus ei syyttä ole keskeinen osa suomalaista koulutusjärjestelmää, vaan sen kautta lapset voivat saada tarvitsemaansa ohjausta ja tukea sopeutuakseen eri kehitys- ja ikävaiheiden tuomiin muutoksiin, kuten erilaisiin toimintaympäristöihin sekä oppiakseen tärkeitä elämässä tarvittavia sosiaalisia, emotionaalisia ja kognitiivisia taitoja. Varhaiskasvatus vahvistaa näin lasten valmiuksia ja tukee heidän tasapainoista kasvuaan ja kehitystä yhteistyössä huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa.

Varhaiskasvatustilain mukaisesti varhaiskasvatus pyrkii pedagogisesti painottuneen suunnittelun ja toiminnan kautta edistämään lasten elinikäistä oppimista, vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja hyvien ihmissuhteiden rakentumista. (L540/2018.) Näin ollen lasten opastaminen eettisesti vastuulliseen ja tasa-arvoiseen toimintaan on yksi varhaiskasvatuksen oleellisimmista tavoitteista. On kuitenkin tärkeää muistaa, ettei varhaiskasvatuksen tulisi olla vain aikuislähtöistä suunniteltua ja ohjattua toimintaa, vaan siinä on oltava tilaa myös vapaalle leikille, mikä rikastuttaa lasten ymmärrystä ja mielikuvitusta. Ja on näin ollen lasten hyvinvointia ja kehitystä tukeva tärkeä elementti. Varhaiskasvatuksen henkilöstön vaaditaan taitoa ja osaamista, jotta lapsilähtöisyys ei jäisi aikuislähtöisen toiminnan jalkoihin, vaan antaisi paremminkin ideoita ohjatun toiminnan toteuttamiseksi entistä lapsilähtöisemmin. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet tukevat tätä työtä, ohjaamalla varhaiskasvatuksen järjestämisen, toteuttamisen ja kehittämisen eteen tehtävää työtä, jotta voimme varmistaa, että yhdenvertainen ja laadukas varhaiskasvatus oli mahdollista koko maassa.

Vuorohoito voisi olla yksi keino toteuttaa varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa entistä lapsilähtöisemmin, koska siihen osallistuvien lasten määrä on monesti pienempi, kuin niin sanottuna virka-aikana tapahtuvassa varhaiskasvatuksessa. Tällöin toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa voidaan paremmin huomioida kunkin lapsen lähtökohdat ja henkilökohtaiset kiinnostuksen kohteet. Isommissa lapsiryhmissä tämä on oleellisesti haastavampaa, eritoten jos käytettävissä olevat tilat tai kasvattajien määrä eivät mahdollista pienryhmä toiminnan hyödyntämistä. Kuitenkaan pelkästään riittävät tilat tai kasvattajien riittävä määrä ei takaa laadukkaan pedagogisen toiminnan toteutumista, vaan tarvitaan myös kasvattajien asianmukaista perehtymistä muun muassa leikki pedagogiikan perusteisiin, jotta he osaisivat hyödyttää sen tuomaan ymmärrystä ja tietoa pedagogisen toiminnan suunnittelussa.

Ikävä kyllä valtion tekemät linjaukset varhaiskasvatuksen ja muiden sosiaalipalveluiden suhteen, huoltajien lisääntyneet mielenterveys- ja päihdeongelmat ja muut arkea kuormittavat tekijät sekä älylaitteiden koukuttamat huoltajat luovat lisähaasteita lasten tasapainoiselle kotikasvatukselle. Ei siis voida enää ajatella, että lapsen oppimisen haasteet ja käytöshäiriöt olisivat kiinni siitä, kuinka paljon huoltajat ovat panostaneet lapsen kasvatukseen, vaan kysymys on paremminkin yhteiskunnan taholta luodusta ongelmasta. Tämän vuoksi olisi oleellista kehittää toimintamalleja, joiden avulla huoltajien ja perheiden jaksamista sekä hyvinvointia voitaisiin edistää yhä moninaisin tavoin, jottei yksikään lapsi tipahtaisi yhteiskunnan rattaiden väliin ja kokisi osattomuutta. Varhaiskasvatus on yksi tässä työssä eturintamassa oleva toimija, jonka ammattitaitoisen ja osaavan henkilöstön avulla voidaan havaita erilaisten perheitten haasteita jo varhaisessa vaiheessa ja tarjota sekä ohjata heitä oikeiden palveluiden piiriin. Myös perheiden kokemusasiantuntijuutta olisi hyvä pyrkiä hyödyntämään kattavammin, jotta varhaiskasvatus yhteistyökumppaneineen osaisivat tarjota ja järjestää paremmin perheiden tarpeita vastaavia palveluita. Tämä vahvistaisi osaltaan huoltajien ja ammattikasvattajien välistä kasvatusyhteistyötä ja tukisi kaikkien lasten osallisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumista.

Tekemämme opas on hyvä väline kasvatusyhteistyön vahvistamiseksi ja kaikkien lasten osallisuuden ja yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi, koska se tarjoaa oleellista tietoa niin perheille, kuin varhaiskasvatuksessa työskenteleville varhaiskasvatuksen arjen käytänteistä. Tiedotamme valmiista oppaasta varhaiskasvatusyksikön työntekijöille yksikön palaverin yhteydessä.

Jatkokehittämisen näkökulmasta mieleemme nousi vastaavan oppaan tekeminen varhaiskasvatuksessa aloittaville lapsille, joka voisi osaltaan edistää lasten sopeutumista varhaiskasvatuksen toimintastrukturiin kuvien avulla. Toinen tärkeä kehittämisen kohde voisi olla opas ammattikasvattajille, jonka avulla he voisi edistää ja tukea omalta osaltaan lapsen/lapsien juurtumista varhaiskasvatuksen toimintastruktuureihin. Kolmas idea olisi tehdä käytännön opas leikki pedagogiikasta ammattikasvattajille, jotta voisit itse oppia ja kehittyä sen käyttäjäksi ja auttaa myös muita siinä. Viimeisenä, mutta ei vähäisimpänä kehittämisen kohteena näkisimme hyväksi kehittää oppaan, jonka avulla voisi vahvistaa huoltajien kanssa tehtävää kasvatusyhteistyötä.

LÄHTEET

- Ahonen, L. (2022a). *Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen käsikirja*. PS-kustannus.
- Ahonen, L. (2022b). Lapsen lämmin kohtaaminen haastavissa kasvatustilanteissa. Teoksessa E. Kataja, *Lumoudu lapsesta. Artikkeleita arkipedagogiikasta*. Hämeenniemin kaupunki.
- Aho, A.L. & Kylmä, J. (2012). Sensitiivinen tutkimus hoitotieteessä –näkökohtia tutkimusprosessin eri vaiheissa. *Hoitotiede* 24 (4), 271–280.
<https://journal.fi/hoitotiede/article/download/128251/77374/273793>
- Allen, K. A., Berger, E., McLean, L., Leif, E., Warton, W., Tuck, D. & Flear, M. (2025). Belonging in their words: exploring early childhood perspectives using the draw, write, tell method. *Australian Journal of Psychology*, 77(1).
- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. (12.9.2019).
Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset.
<https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>
- Diak Library. (11.2.2025). Osallistavan ja tutkivan kehittämisen opas 2.0.
Tutkimus- ja kehittämistyön luotettavuus
<https://libguides.diak.fi/c.php?g=670543&p=4760642>
- Eduskunta. (15.9.2023). Näin eduskunta toimii. Kirjasto. Aineistot.
Kansainvälinen oikeus ja kansainväliset järjestöt.
<https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kv-jarjestot/oced/Sivut/default.aspx>

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, Euroopan unionin virallinen lehti 4.5.2016. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=celex:32016R0679>
- Helenius, A., & Lummelahti, L. (2018). *Varhaiskasvatus: Perusteita*. (2. Uud. p.) BoD - Books on Demand.
- Hännikäinen, M. (2017). Kasvattajan pedagoginen herkkyyys ja pienten lasten emotionaalinen hyvinvointi päiväkotiryhmissä. *Oppimisen ja oppimisvaikeuksien erityislehti*, 27, (1) 2017, 54–63. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/78351/1/Hannikainen_NMI_2017v27n1.pdf
- Innokylä. (i.a.). Työkalut. Arviointimittari. <https://innokyla.fi/fi/tyokalut/arviointimittari>
- Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. (2019). https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_Tiivistelma_Perusteet-ja-suositukset_web.pdf
- Karjalainen, M., Lindroos, S., Matero, M., Simola, T. (2020). *Kasvatus- ja ohjausalan käsikirja*. Sanoma Pro.
- Keskinen, S. & Virtanen, T. (2022). Leikki viekään! Teoksessa E. Kataja, *Lumoudu lapsesta. Artikkeleita arkipedagogiikasta*. Hämeenlinnan kaupunki.
- Keskitalo, E. & Vuokila-Oikkonen, P. (toim.) (2021). Yhteiskehittämällä ratkaisuja sote-palveluihin. Kansalaiset ja palvelunkäyttäjät mukaan kehittämiseen. Diakonia-ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/740368/DIAK_Tyoelama25_web.pdf?sequence=6#page=14
- Kontinen, I. [Ilona Diak]. (5.4.2023). *Opinnäytetyön luotettavuus*. [Video; luentotalenne]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=nFofZhTMIqI&t=24s>
- Kotimaisten kielten keskus. (2025). Teoksessa *Kielitoimiston sanakirja*. Leikki. <https://www.kielitoimistonanakirja.fi/#/leikki?searchMode=all>
- Kotimaisten kielten keskus. (i.a.). Sopiva sävy, toimivat ohjeet ja kysymykset. Ohjeita ohjeiden tekijöille. <https://kielitoimistonohjepankki.fi/vk/sopiva-savy-toimivat-ohjeet-ja-kysymykset/ohjeita-ohjeiden-tekijoille/>

- Kronqvist, E-L., (2020). Varhaispedagogiikan kehityspsykologinen perusta. teoksessa E. Hujala & Turja L. (toim.) *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. PS-kustannus.
- Kähkönen, S., & Villa, J. (2021). Yhteiskehittämisen opas 2021. Saatavilla 30.11.2024. <https://www.puheet.com/blogi/yhteiskehittamisen-opas#menetelmat>
- L434/2003. Hallintolaki 1.1.2004/434. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434#O2L5P27>
- L552/2019. Laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä 1.5.2019/552. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2019/552>
- L 540/2018. Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540>
- Lipponen, L. (2020). Tutkiva oppiminen varhaispedagogiikassa. Teoksessa E. Hujala & Turja L. (toim.) *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. PS-kustannus
- Loukkola, P., Puroila, A-M. & Uitto, M. (2024). Lasten varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut ihmissuhteiden kutoumina. *Jecer* 13, (2), 2024, 133–166. <https://oulurepo oulu.fi/bitstream/handle/10024/50076/nbnfioulu-202405294044.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Luiro S. (2024). Tanssi sosiaalis-emotionaalisten taitojen tukena varhaiskasvatuksessa. Oulun yliopisto. <https://oulurepo oulu.fi/bitstream/handle/10024/53436/nbnfioulu-202412197479.pdf?sequence=1>
- Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila I. (2022). Ihmisen psykologinen kehitys. PS-kustannus
- OECD (2021), *Starting Strong VI: Supporting Meaningful Interactions in Early Childhood Education and Care*, Starting Strong, OECD Publishing, Pariisi, <https://doi.org/10.1787/f47a06ae-en>.
- Opetushallitus. (2025-a). Esimerkkinä kohtaamisen arviointi. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/esimerkkina-kohtaamisen-arviointi>
- Opetushallitus. (2016). Vaikuttava varhaiskasvatus. Tilanne katsaus toukokuu 2016.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/vaikuttava_varhaiskasvatus.pdf

Opetushallitus. (2022). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022*.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf

Opetushallitus. (22.05.2019a). Pienten lasten hyvinvointi. Vuorohoidon arjessa. 1/2, Vuorohoidon haasteet ja hyvät

puolet https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/videoluento_osa1_eija-salonen.pdf

Opetushallitus. (22.5.2019b). Pienten lasten hyvinvointi. Vuorohoidon arjessa. 2/2, Lapsen hyvinvoinnin

tukeminen. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/videoluento_osa2_eija-salonen.pdf

Opetushallitus (2025-b). Tietoa varhaiskasvatuksesta vanhemmille ja huoltajille.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tietoa-varhaiskasvatuksesta-vanhemmille-ja-huoltajille>

Paakkunainen, T. (2021). Millainen on hyvä ohje? Ohje oppaan tekijälle.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/496184/ON_Paakkunainen.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Parikka-Nihti, M. (2022). Lähiympäristö pedagogisesti merkittävänä toiminta- ja oppimisympäristönä. Teoksessa E. Kataja, *Lumoudu lapsesta*. Artikkeleita arkipedagogiikasta. Hämeenlinnan kaupunki.

Posio. (4.1.2021). Koulutus. Varhaiskasvatus. Vuorohoito.

<https://www.posio.fi/koulutus/varhaiskasvatus/vuorohoito/>

Pudas, O. 2018. *Lapsen kasvun ja oppimisen tuki sekä tuen tarpeen toteutumisen arvioiminen vuorohoidon*

kontekstissa. [Eriityspedagogiikan pro gradu -tutkielma. Kasvatustieteiden laitos]. Jyväskylän yliopisto.

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/57206/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201802271611.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Purtanen, A. & Ruohonen, A.-S. (2022). "Olenko minä minä, vai joku, keneksi minua luulet?" Teoksessa E. Kataja, *Lumoudu lapsesta*. Artikkeleita arkipedagogiikasta. Hämeenlinnan kaupunki.

- Ranta, S. (2022). Kasvun juuret. Miten tuen lasten oppimista ja hyvinvointia? PS-kustannus.
- Salmi, K.; Rajala, A. & Lipponen, L. (2022). Mielipahasta myötätuntoon- myötätuntotekojen rakentuminen varhaiskasvatuksessa <https://journal.fi/jecer/article/download/114016/67214/221557>
- Salonen, E., Sevón, E. & Laakso, M-L. (2021). Pienten lasten osallisuus vuorohoidon iltojen vuorovaikutustilanteissa. Jecer 10, (2), 2021, 45–65. <https://journal.fi/jecer/article/view/114156/67355>
- Steniusa, T. Karlssonb, L. & Siveniusc, A. Huumori lasten kanssa–ovi yhteisöllisyyteen? Jecer 10 (2) 239–263. <https://journal.fi/jecer/article/view/114165/67364>
- Tarkka, K. (i.a.). Leikkipäivä. Vasu-perusteet leikin asialla. Opetushallitus. <https://leikkipaiva.fi/vasu-perusteet-leikin-asialla/>
- Tuononen, M. (11.6.2021). Varhaiskasvatukseen osallistuminen yleistyy nopeasti Suomessa ja kansainvälisesti. Tilastokeskus. <https://stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2021/varhaiskasvatukseen-osallistuminen-yleistyy-nopeasti-suomessa-ja-kansainvalisesti>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (i.a.). Opinnäytetyön eettiset ohjeet. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. <https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Opinn%C3%A4ytety%C3%B6prosessin%20eettiset%20suositukset%20muistilistat%20opiskelijalle%20ja%20ohjaajalle.pdf>
- Tutkittua varhaiskasvatuksesta. (23.9.2022). Aamuin illoin varhaiskasvatuksessa – voiko vuorohoito palvella pienten lasten hyvinvointia? <https://tutkittuavarhaiskasvatuksesta.com/2022/09/23/aamuin-illoin-varhaiskasvatuksessa-voiko-vuorohoito-palvella-pienten-lasten-hyvinvointia/>
- Unicef, (9.4.2019). UNICEFin tuore tutkimus: Puolet maailman lapsista varhaiskasvatuksen ulkopuolella – lisää koulusta putoamisen riskiä ja hidastaa oppimista. <https://www.unicef.fi/tyomme/ajankohtaista/uutiset-ja->

[nakokulmat/2019/unicefin-tuore-tutkimus-puolet-maailman-lapsista-varhaiskasvatuksen-ulkopuolella-lisaa-koulusta/](#)

Valtioneuvosto (2021). Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko.

[https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162995/VN_2021_24.pdf?sequence=1&isAllowed=y](#)

Vanhempainliitto. (2021). Päiväkoti alkaa tervetuloa.

[https://vanhempainliitto.fi/wp-content/uploads/2021/06/Paivakoti-alkaa-tervetuloa_verkkoversio-2021.pdf](#)

Varhaiskasvatuksen sosionomin kompetenssit. (12.12.2023).

[https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/wp-content/uploads/2023/12/Varhaiskasvatuksen-sosionomikompetenssit-2023.pdf](#)

Vilka, H., Airaksinen, T., & Tammi. (2003). Toiminnallinen opinnäytetyö. Tammi.

Ylikoski, J. (2021). Varhaiskasvatuksen aloitus vanhempien puheessa.

[https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/76548/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-202106153749.pdf?sequence=1&isAllowed=y](#)

LIITE 1. Suostumuslomake huoltajalle

SUOSTUMUSLOMAKE

Opintojakson ja tuotoksen nimi

KEH03-04, Opas varhaiskasvatuksen aloittaville perheille

Opinnäytetyön ja siinä tuotettavan oppaan tekijät

Tia Rytönen ja Marjo Sirniö

Lasten piirustuksia tullaan käyttämään opinnäytetyössä tuotettavan oppaan visuaalisessa toteutuksessa piristämään oppaan ulkoasua.

Minulle on kerrottu yllä mainitun tehtävän tarkoitus ja se, että lasten tuottamaa kuvallista materiaalia tullaan käyttämään Diakin kehittämistyössä eli oppaassa varhaiskasvatuksen aloittaville perheille.

Olen tietoinen siitä, että suostumuksen antaminen lapsen piirustusten käyttöön on vapaaehtoista. Olen myös tietoinen siitä, että henkilöllisyyteni jää vain opinnäytetyöntekijöiden tietoon.

Annan suostumukseni lapseni _____ piirustusten käyttämiseksi oppaan visuaalisessa toteutuksessa.

Päiväys

Huoltajan allekirjoitus

LIITE 2. Arviointimittari

Arviointimittari

Tämän arviointimittarin avulla pyritään kartoittamaan miltä osin tuotettavassa oppaassa on käytännön työtä jo hyvin palvelevia komponentteja ja missä on vielä kehitettävää, jotta se voisi vastata paremmin käytännön tarpeita ja tavoitteita sekä edistää osallisuutta.

Arvioinnin kohde/tuotos: Opas varhaiskasvatuksen aloittaville perheille

Tarpeet

Kehittämistyö on saanut alkunsa Posion varhaiskasvatusyksikön tarpeesta saada opas, josta löytyisi kaikki oleellinen tieto varhaiskasvatuksessa aloittaville ja sen palveluita jo hyödyntäville perheille. Kuinka hyvin oppaan tarpeet on määritelty?

- Tarpeita ei ole määritetty
- Tarpeet on määritelty yksipuolisesti, epämääräisesti tai liian yleisesti.
- Tarpeet on määritelty selkeästi, riittävän monipuolisesti ja niistä ilmenee, miksi kehittämistä tehdään.

Perustelu:

Tavoite

Tavoitteena on välittää huoltajille oleellisimmat tiedot varhaiskasvatuksen käytäntöihin liittyen ja keventäisivät siten varhaiskasvatuksen henkilöstön työtaakkaa, kun kaikki oleellinen tieto on annettu huoltajille oppaan välityksellä. Kuinka hyvin tavoitteet ovat täytyneet?

- Tavoitteita ei ole määritelty tai tavoitteet eivät ole yhdistettävissä tarpeiden kanssa.
- Tavoitteet ovat yhdistettävissä tarpeiden kanssa. Tavoitteet ovat yleisiä eikä niitä voi kaikilta osin arvioida.
- Tavoitteet ovat yhdistettävissä tarpeiden kanssa. Tavoitteet ovat konkreettisia, niistä ilmenee mitä niillä halutaan saavuttaa ja niiden saavuttamista voi arvioida.

Perustelut:

Osallisuus

Kehittämistyön toteutustapa tukee koko henkilöstön osallisuutta ja antaa heille kaikille mahdollisuuden saada näkemyksensä kuuluville oppaan kehittämistyön osalta. Kuinka hyvin henkilöstö on voinut osallistua kehittämistyön eli oppaan suunnitteluun?

- Henkilöstö ei juuri osallistunut kehittämistoimintaan.
- Henkilöstö osallistui kehittämistoimintaan satunnaisesti tai jossain määrin.
- Henkilöstö osallistui kehittämistoimintaan riittävästi sen eri vaiheissa.

Perustelut:

Ratkaisun kuvaus

Miten kehittämisprosessi on edennyt eli missä vaiheessa oppaan toteutus on.

- Kehitettävä ratkaisu on vasta ideatasolla
- Kehitettävästä ratkaisusta on olemassa alustava kuvaus, kuvio, kaavio tms.
- Kehitettävän ratkaisusta on olemassa pitkälle viety tai valmis kuvaus, kaavio tms.

Perustelut:

Vastaako opas tavoitteisiin

Miten kehitettävä opas on vastattu asetettuihin tarpeisiin ja tavoitteisiin: miten mahdolliset haasteet ratkaistaan? On ratkaisu perusteltu tai riittävä tavoitteisiin nähden?

- Kehitettävä ratkaisu ja tavoitteet eivät liity toisiinsa.
- Kehitettävä ratkaisu ja tavoitteet liittyvät toisiinsa vain osittain.
- Kehitettävä ratkaisu ja tavoitteet liittyvät selvästi toisiinsa.

Perustelut:

Kokeilu

Miten opasta on kokeiltu käytännössä, esimerkiksi perheiden kanssa yhteistyötä tehdessä?

- Opasta ei ole vielä kokeiltu käytännössä tai kokeilu on keskeytetty.
- Opasta on kokeiltu käytännössä, mutta kokeilu on kesken.
- Opasta on kokeiltu käytännössä ja kokeilu on päättynyt.

Perustelut:

Arviointi

Miten hyvin tavoitteiden saavuttamista on arvioitu kehittämistyön aikana.

- Tavoitteiden saavuttamista ei ole arvioitu.
- Tavoitteiden saavuttamista on arvioitu, mutta tavoitteita ei ole (vielä) saavutettu tai ne on saavutettu osittain.
- Tavoitteiden saavuttamista on arvioitu ja ne on pääosin tai kokonaan saavutettu.

Perustelut:

Resurssit

Kuinka hyvin kehittämistyöhön oli käytettävissä tarvittavia resursseja, esimerkiksi henkilöstön työpanosta oppaan rakentamisessa.

- Oppaan toteuttamiseen tai vakiinnuttamiseen ei ole resursseja
- Oppaan toteuttamiseen tai vakiinnuttamiseen on olemassa puutteelliset resurssit.
- Oppaan toteuttamiseen tai vakiinnuttamiseen on olemassa riittävät resurssit.

Perustelut:

Toteutus

Onko oppaan vakiinnutettu osaksi arjen toimintaa eli onko se käytössä perheiden kanssa tehtävän yhteistyön sujuvoittamiseksi ja henkilöstön työtaakan helpottamiseksi?

- Oppaan toteuttamista osana arjen toimintaa ei ole vielä aloitettu tai se on keskeytetty
- Oppaan toteuttaminen osana arjen toimintaa on käynnissä
- Opas on vakiinnutettu osaksi arjen toimintaa

Perustelu:

LIITE 3 Saatekirje

Hei!

Olemme sosionomiopiskelijat Tia Rytönen ja Marjo Sirniö. Olemme tekemässä opinnäytetyönä opasta Posion varhaiskasvatuksessa aloittaville perheille, jonka suunnitteluun ja toteutukseen toivoisimme saavamme teiltä Posion varhaiskasvatuksen työskenteleviltä apua.

Ohessa on **oppaan raakaversio**, jota toivoisimme teidän kommentoivan ja antavan meille tärkeää tietoa ja ymmärrystä siitä, mitä asioita ja tietoja oppaasta teidän näkemyksenne mukaan tulisi löytyä, jotta oleellimmat tiedot varhaiskasvatukseen liittyen välittyisivät perheille ja siten se keventäisi myös teidän työtaakkaanne.

Olisimme erittäin kiitollisia, jos voisitte kommentoida oppaan raakaversioita ja auttaa meitä siten rakentamaan parhaiten perheitä ja Posion varhaiskasvatusta palvelevan oppaan.

Kiitos

LIITE 4 Opas

POSION PÄIVÄKOTI KUTSUU!

**OPAS VARHAISKASVATUKSEN
ALOITTAVILLE PERHEILLE**

**Posion
Varhaiskasvatus**

Posion päiväkot

Postiosoite Aholantie 6, 97900 POSIO

Puhelinnumerot ja sähköpostiosoitteet

Varhaiskasvatuspäällikkö Marjo Hautala 040 8012 447,
marjo.hautala@posio.fi

Sivistysjohtaja Salla-Maarit Toivanen 040 8012 412,
salla-maarit.toivanen@posio.fi

Ryhmät:

Lirot 040 8012 491

Sirkut 040 8012 449

Sirrit 040 8012 448

Untuvikot 040 8012 392

Vuorohoitoaikoina käytössä on **Sirkkujen** puhelin.
Posion kunnan varhaiskasvatuksen verkkosivut:
<https://www.posio.fi/koulutus/varhaiskasvatus/paivahoito/>

Päiväkoti on avoinna Tarpeen mukaan

Hoitopäivän runko

klo 8:00 Aamupala
Leikkiä, aamupiiri, mahdollisesti muuta toimintaa ja ulkoilua

klo 11:00 Lounas

klo 11.30-12:45 Päiväunet tai lepoaika
Leikkiä ja mahdollisesti muuta toimintaa

klo 14:00 Välipala
Ulkoilua

klo 17:00 Päivällinen (lapsille, joille varattu hoito klo 18 saakka)
Leikkiä ja mahdollisesti muuta toimintaa

Iltapala klo 19.30

Lapsen hoitoaika ja varhaiskasvatuspäivän pituus

Varhaiskasvatus saa pääsääntöisesti kestää enintään kymmenen tuntia yhtäjaksoisesti, lukuun ottamatta vuorohoitoa, jossa päivittäinen kesto on lapsen tarpeen mukainen (Varhaiskasvatuslaki 9. §.)

Vanhemman/ vanhempien ollessa kotona, sijoittuu lapsen hoitoaika klo 9.00–15.00 välille (subjektiivinen hoito).

Vuorohoiton periaatteet

Vuorohoitoa järjestetään iltaisin, öisin, viikonloppuisin ja arki- ja juhlapäivinä päiväkodeissa tai perhepäivähoidossa. Vuorohoitoa on järjestettävä tarpeen mukaisessa laajuudessa lapselle, joka tarvitsee sitä vanhemman tai muun huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 13. §.)

Lapsella on oikeus olla vuoroheidossa, mikäli perheen huoltajien yhtäaikaisesta ja säännöllisestä työstä tai opiskelusta johtuen lapsen hoitoajat ajoittuvat aikaiseen aamuun, ennen klo 7.00 tai myöhäiseen iltaan klo 18.00 jälkeen, viikonloppuun tai yöhön.

Hakemukset varhaiskasvatukseen jätetään sähköisesti, osoitteesta:
<https://posio.daisynet.fi/eDaisy/Esuomi/EsuomiLogin>

Päätös lapsen varhaiskasvatuksesta ja varhaiskasvatuspaikasta

Päätös tulee huoltajan sähköpostiin.

Ohje varhaiskasvatuspaikan vastaanottamiseen tulee huoltajan ilmoittamaan sähköpostiin.

Lapsen tutustuminen päiväkotiin sovitaan sen ryhmän varhaiskasvatuksen opettajan kanssa, johon lapsi on tulossa.

Varhaiskasvatuksen aloituskeskustelu käydään lapsen oman ryhmän varhaiskasvatuksen opettajan kanssa.

Posion varhaiskasvatus on maksuton kaikille kunnassa asuville varhaiskasvatustikäisten lasten perheille.

Hoitoaikavaraukset

Hoitoaikavaraukset tehdään [DaisyFamilyn](#) sähköisen järjestelmän kautta.

[Daisyn](#) ilmoitustaululla on päivämäärät, mihin mennessä lasten hoitoajat on ilmoitettava. Hoitoajat on tärkeää ilmoittaa ajoissa ja pitää niistä kiinni, jotta henkilöstömitoitus voidaan suunnitella oikein ja vähennetään henkilökunnan kuormittumista.

Vapaat ja lomat

Huoltajan loma- ja vapaapäivät ovat pääsääntöisesti myös lapsen loma- ja vapaa päiviä.

Lapsen hyvinvoinnin näkökulmasta lapsi tarvitsee myös vapaapäiviä varhaiskasvatuksesta.

Lapselle huoltajan loma- ja vapaapäivät ovat merkityksellisiä yhdessäolon hetkiä perheen kesken.

Loma-ajat ilmoitetaan [Daisyn](#).

Vuorohoidossa olevilla lapsilla on oltava kolmen viikon jaksolla vähintään 6 vapaapäivää ja vähintään 2 viikon pituinen yhtäjaksoinen lomajakso vuodessa.

Lapsen tuominen päiväkotiin

Lapsi tuodaan päiväkotiin varattuna aikana.

Lapsi luovutetaan henkilökohtaisesti hoitajalle.

Lapsen luovuttaminen hoitopäivän jälkeen

Lapsi haetaan varatun hoitoajan aikana.

Lapsi luovutetaan hoitopäivän jälkeen hoitajalle tai ennakkoon ilmoitetulle varahakijalle.

Jos hakija ei ole huoltaja, on hakija ilmoitettava hoitajille aamulla lasta hoitoon tuodessa.

Tilanteessa, jossa huoltaja ei yllättäen pääse hakemaan lastaan, on huoltajan ilmoitettava asiasta lapsen omaan ryhmään soittamalla. Lapsen hakijan on tässä tilanteessa varauduttava pyydettyä esittämään henkilötodistus.

Varhaiskasvatussuunnitelma

Posion kunnan oma löytyy linkistä:

<https://posio.tweb.fi/ktwebscr/files/show?doctype=3&docid=86158&version=1>

Lapselle tehdään vuosittain oma henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä vanhempien/huoltajien kanssa.

Vakuutukset

Posion kunta vakuuttaa lapset hoitopäivän ajaksi.

Lapsen poissaolo

Lapsen poissaolo ilmoitetaan [Daisyn](#) kautta tai äkillisissä tapauksissa viestillä lapsen ryhmään.

Lapsen sairastuminen

Jos lapsi sairastuu, on siitä ilmoitettava lapsen ryhmään viipymättä joko puhelimitse tai [Daisyn](#) kautta.

Sairastuneen lapsen sisaruksien olisi myös suositeltavaa jäädä kotiin.

Vanhemman ollessa kotona sairastuneen lapsen kanssa, voi terveenä olevan sisaruksen tuoda hoitoon klo 9.00–15.00.

Perusohje: yksi oireeton päivä ennen hoitoon tuomista ja kun lapsi jaksaa osallistua päiväkodin toimintaan.

HUOM! Varhaiskasvatus ei ole sairaan lapsen hoitamista päiväkodilla, vaan se on tarkoitettu lapsille, jotka pystyvät osallistumaan varhaiskasvatuksen toimintaan täysipainoisesti, niin sisällä, kuin ulkona. Päiväkodin ei ole mahdollista järjestää sairaalle lapselle hänen tarvitsemaansa hoitoa ja lepoa.

Lapsen lääkehoito

Jatkuvasta lääkehoidosta huoltaja täyttää yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman ja perehdyttää hoitajat lapsen lääkehoitoon liittyviin seikkoihin. Lääkekuurit tai muu lyhytaikainen lääkehoito, vaatii päiväkodin henkilökunnalta lääkehoitoluvan.

Yleiset hygieniaohjeet:

Käsien oikeaoppinen peseminen. Opetusvideo ja kirjallinen ohje, jonka avulla lapset voivat huoltajien tuella harjoitella käsien oikeaoppista pesemistä.

<https://www.youtube.com/watch?v=isLPN0UdeDM>

- Kastele kädet runsaalla vedellä.
- Ota saippuaa ja hiero kämmeniä vastakkain.
- Hiero kämmenselät, peukalot ja sormien välit.
- Hiero sormia lomittain vastatusten.
- Huuhto kädet runsaalla vedellä.
- Kuivaa kätesi huolellisesti käsipaperilla.
- Sulje hana käsipaperilla.

Pieni teko – suuri vaikutus!

Allergiat ja ruokavaliot

Vanhempien tulee toimittaa lääkärin todistus lapsen ruoka-aineallergiasta päiväkodille, joka toimitetaan keittiölle.

Lapselle ja lapsen kanssa luettavaksi ja katsottavaksi:

Yle Areena. Vahvuusvariksen tarinat.
<https://areena.yle.fi/podcastit/1-50800984>

Tam-Tam menee päiväkotiin kirja (Sundström **Josefine** & Lindman Mervi,)

Kai menee päiväkotiin = Kai går till dagis = Kai goes to daycare kirja (Cad Cat, Cad Dave & Kunnas Jenna)

Puppe päiväkodissa kirja (Hill Eric)

Päiväkoti alkaa, Pikku karhu kirja (**Aubert** Dany, **Leblanc** Catherine, **Tharjet**, Eve)

Miina ja Manu päiväkodissa (Koskinen Teuvo)

Puuma menee päiväkotiin (Willis Jeanne, **Birchall** Mark & Jaatinen Eila)

Vanhemmille luettavaksi ja katsottavaksi:

Lapsi aloittaa päivähoiton.

<https://www.mll.fi/vanhemmille/vinkkejä-lapsiperheen-ärkeen/lapsi-aloittaa-päivähoidon/>

Päiväkoti alkaa tervetuloa.

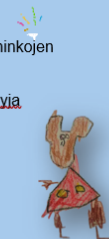
<https://vanhempainliitto.fi/vanhempainliitolle/paivakoti-alkaa-tervetuloa/>

Kasvatus. <https://www.vau.fi/perhe/kasvatus/>

Mitä ottaa mukaan päiväkotiin?

- Alushousuja (kuivaksi opettelevalle reilusti vahinkojen varalle!)
- Lyhyt- ja pitkähihaisia paitoja, mekkoja tai **bodyja**
- Housuja
- Huppari tai muu lämpimämpi paita
- Sisätossut
- Oma unikaveri
- Villasukat (talvikenkiin ja kumisaappaisiin tarvittaessa)
- Sukkia tai sukkahousuja
- Ulkohousut ja takki tai haalari
- Sadetakki ja kurahousut tai vedenpitävät ulkoiluvaatteet
- Vuodenaikaan soveltuvat hanskat (mukaan lisäksi vaihtohanskat)
- Kurakintaat tai vedenpitävät hanskat
- Lakki tai hattu tai
- Sään mukaiset ulkokengät, joissa lapsen on miellyttävä liikkua

- Kumisaappaat tai muut kengät, jotka pitävät vettä
- Tutti ja varatutuja, jos on käytössä lapsella
- Vaipat, jos ne ovat lapsella käytössä
- Juomapullo

Syksyllä tai keväällä aloittavalle lapselle lisäksi:

- Hameita / mekkoja /shortseja tai muita kesäisempää vaatetta
- Aurinkorasva

Talvella aloittavalle lapselle lisäksi:

- Kauluri
- Lämmin kerrasto, esimerkiksi fleecetasu tai villahaalari

Lapsella olisi hyvä olla päällä mukavat ja helposti puettavat sisävaatteet, jotta hänellä on lysti touhuta ja opetella pukeutumista. Mukana on hyvä olla aina myös **säänmukaiset kengät ja ulkovaatteet**, koska voimme ulkoilla monenlaisella säällä. Päiväkodille on tärkeää tuoda paljon varavaatteita, koska vaatteet voivat kastua tai likaantua päivän aikana.

Jos lapsellanne on vaipat käytössä, tuo aina kerralla kokonainen vaippapakkaus. Kun vaipat ovat lopussa kerromme sen joko suullisesti tai laitamme lapun lapsen oman lokeron kylkeen. Suosimme päiväkodissa teippivaippoja housuvaippojen sijasta.

Toivomme teidän nimikoivan kaikki lapsenne vaatteet huolellisesti, koska päiväkodilla voi olla monilla lapsilla samanlaiset tai samankaltaiset vaatteet.

Muistakaa nimikoida aina molemmat kengät, käsiineet
ym., silloin riski vaatteiden katoamiselle pienenee.

**Posion
Varhaiskasvatus**